

Les escoles del Gironès per a la sostenibilitat i l'educació ambiental

GUIA D'EXPERIÈNCIES - I

Dossier elaborat per : Saba 21 – viladraueducacio.com
En base al treball de grup de 15 centres educatius de la comarca del Gironès el primer trimestre del curs 2006/07.

El Gironès, maig de 2007

- Presentació	4
- La Guia d'experiències	5
- Per què aquesta guia d'experiències?	
- Qui ha fet aquesta guia?. Un procés de participació escolar	
- A qui va dirigida?	
- Com s'utilitza?	
- Ambientització dels centres educatius	12
- Un projecte global versus les actuacions puntuals	
- Ambientització dels centres educatius	
- Procés de reflexió i avaluació	
- Graella resum d'experiències	15
- Experiències	
Context escolar:	16
- El món dels residus	
- Recollida selectiva a la cuina i al menjador	
- Energies renovables: solar fotovoltaica	
- Setmana de l'energia	
- El camí escolar	
- Tenim un hort	
- Reutilització dels residus: l'arbre ecològic	
- Ho aprofitem tot! El compostador	
- La política del paper	
- El paper: estalvi, recollida i reutilització de llibres de text	
- Campanya de recollida selectiva al pati	
- El llapis Verd	
- Comuniquem-nos, utilitzem el correu	
- Ecoteca	
- Difusió del projecte: cartelleres	
- Decàleg de bons hàbits ambientals	
- Fira solidària	
Context curricular:	49
- Coneguem el riu i la seva història	
- Estalviem energia entre tots. Crèdit variable	
- Coneguem el nostre entorn	
- La Festa d'Escola Verda. Què hem après ?	
- Coneguem i estimem els arbres. Gimcana de la Festa de l'Arbre	
- Canvi de... currículum!	
Context local:	61
- Festa Fem Ambient	
- Apadrinament d'escultures	
- Cursa de cotxes solars	

Presentació

Escoles per a la sostenibilitat al Gironès és un projecte de formació participativa promogut per l'Àrea de Medi Ambient del Consell Comarcal del Gironès. Aquest ha estat dirigit als equips docents dels centres educatius de primària, secundària i especial de la comarca del Gironès. Aquesta proposta neix amb la voluntat de satisfer les carencies i necessitats dels centres educatius en matèria mediambiental, realitzar i donar a conèixer una selecció de bones pràctiques en els centres educatius i elaborar de manera conjunta amb els participants una guia de bones pràctiques ambientals.

Aquest projecte comporta un esforç per part del professorat i per part de tots els agents que configuren una determinada realitat educativa, que les administracions implicades pretenen potenciar tant com sigui possible. És per això que es potencien eines que facilitin el desenvolupament de les diferents realitats locals (agendes 21 municipals i escolars), eines que col·laborin amb les finalitats i objectius de la dècada del desenvolupament sostenible (UNESCO 2005-2014) i eines que ajudin a la millora de la gestió ambiental dels centres educatius. Amb la finalitat d'oferir aquests mitjans per treballar conceptes com ara sostenibilitat i ambientalització a les escoles, hem definit aquesta guia que us presentem a continuació.

Per què aquesta guia?

Molts centres educatius de la comarca del Gironès fa temps que realitzen activitats relacionades amb l'Educació Ambiental (EA) i amb l'Educació per al Desenvolupament Sostenible (EDS).

A cada centre aquestes activitats són treballades de manera diferent, segons la seva realitat, els seus interessos i les seves necessitats. Fins i tot dins d'un mateix centre són viscudes de manera també diferent segons els professionals de l'educació que les realitzen. Per alguns docents són principalment propostes educatives obligatòries a portar a terme; per a altres són actuacions relacionades només amb un nombre reduït de professorat del claustre i a unes àrees determinades; per a altres són sinònim de tallers o activitats puntuals que solucionen una tarda o una sortida de trimestre; per a uns són pràctiques experimentals o per a altres un treball bàsicament d'hàbits. Per a altres docents l'EA o l'EDS és una bona manera de plantejar-se l'educació en el segle XXI i per tant és un fil conductor al voltant del qual gira la majoria de les propostes educatives que proposen, per a altres un annex més de coses que l'escola ha de tirar endavant, que comporta una feina sobrevinguda a la feina diària. Són visions i realitats ben diferents i diverses que configuren tipologies d'equips docents i de centres educatius molt diferents.

Davant aquesta realitat complexa, sovint caiem en la falsa necessitat de buscar models que es puguin extrapolar d'un centre a l'altre, anem a la recerca de receptes que ens solucionin el problema de treballar un tema complex com l'EA i l'EDS. Educar la complexitat requereix no sols més informació sinó canvis en el que ensenyem i també en el com ho fem. L'ambientalització del centre escolar s'ha d'entendre com un procés que ens ha de permetre revisar i millorar: l'organització del nostre centre, el currículum que estem portant a terme i la manera d'aprofitar totes les possibilitats d'aprenentatge que ens facilita el nostre entorn.

La guia que teniu ara a les mans és un procés de participació en el qual s'han involucrat centres educatius del Gironès en el curs escolar 2006-07, un petit gra de sorra, fet per mestres i professors amb la finalitat de promoure l'intercanvi i el debat entre ells mateixos. Es tracta d'una guia entesa com un material que acompanya els processos d'EDS que es realitzen en altres centres i en diferents nivells educatius (des

d'educació infantil fins a ESO). Són activitats presentades de forma puntual però que s'han produït a cada centre per donar resposta a una determinada necessitat. No es pretén presentar un llistat exhaustiu de tot el que es fa ni de tot el que es pot fer. És ni més ni menys que una presentació d'actuacions realitzades en els centres en el curs 2005-2006 per un grup d'escoles compromeses amb la sostenibilitat, un recull d'idees, de models, d'excuses... per començar, continuar, modificar o avançar en les activitats que els professionals de l'educació formal i els centres porten a terme amb els seus alumnes.

No vol ser un llistat de receptes, sinó un punt de partida perquè cada un dels docents pugui adaptar les actuacions, en pugui treure alguna idea i pugui, per què no, adonar-se que en la diversitat hi ha el gust i que la imaginació és sovint la millor companya de viatge en aquest llarg camí de l'ambientalització.

Qui ha fet aquesta guia? Un procés de participació escolar

La idea de la guia sorgeix del Consell Comarcal del Gironès, però a diferència d'altres materials editats, s'ha elaborat a través d'un procés de participació de 15 centres educatius de la comarca.

L'associació Saba 21 i viladraueducacio.com han organitzat un seminari de formació de professorat, sota el títol **"Escoles per a la sostenibilitat. Proposta comarcal de participació escolar"** En aquest seminari hi han participat mestres de sis centres d'educació primària: CEIP Forn d'Anells de Fornells de la Selva, CEIP L'Aixart de Cervià, CEIP Montserrat de Sarrià de Ter, CEIP Madrenc de Vilablareix i CEIP Migdia i Escola Masmitjà de Girona; professorat de quatre centres d'educació secundària: IES Montilivi, IES S. Sobrequès, IES J. Vicens Vives, IES Vallvera; mestres del CEE Font de l'Abella de Girona i de la Fundació Ramon Noguera de Sarrià de Ter, així com també el CRP de Girona.

El seminari, estructurat en tres sessions de treball, ha tingut com a finalitat la creació conjunta d'aquesta guia que hem anomenat: **Les escoles del Gironès per a la sostenibilitat i l'educació ambiental.**

En les sessions de treball s'han intercanviat experiències, s'han discutit i consensuat els apartats que la configuren i cada centre ha aportat les actuacions que ha considerat més rellevants.

La **primera sessió** del seminari va servir per posar en comú les actuacions que el diferents centres porten a terme i per identificar aquelles que, tot i ser considerades importants per algun centre educatiu, no han estat realitzades (per diferents problemes) o el seu grau de satisfacció després de la seva realització no ha estat prou reeixit. El resultat d'aquesta sessió va ser una petita diagnosi de quines són les activitats relacionades amb l'EA i l'EDS que es realitzen en els centres.

La informació recollida indica que la major part de les actuacions i activitats que es realitzen en un centre estan relacionades amb la seva gestió: en el cas del membres d'aquest seminari el 67% de les seves activitats. En segon lloc amb només un 27% de les actuacions es recull la tasca docent del treball d'ambientalització curricular de cada àrea o de la seva interdisciplinarietat, i únicament el 6% tenen relació amb l'àmbit de l'entorn de l'escola.

Amb aquestes dades, extretes del seminari però perfectament extrapolables a molts altres centres, van sorgir dos punts de debat:

1- Gestió i educació. Quina és la funció de l'educador al centre?

És un gestor o bàsicament un professional que treballa amb continguts curriculars i metodologies que s'han d'ambientalitzar?

Es va plantejar, per exemple, si és més important disposar de contenidors nous per fer la recollida selectiva de residus al pati (concedits per l'Administració corresponent) o bé, promoure una activitat didàctica (que treballi de manera seqüencial els diferents continguts curriculars que s'hi relacionen), i que mitjançant la metodologia de la resolució de conflictes, afavorim i provoquem que els mateixos alumnes dissenyin el procés de recollida selectiva dels residus en el centre.

Un debat interessant sobre el que es fa i el que es vol fer, entre gestió i educació, entre forma i fons, entre discurs i pràctica

2- Educació ambiental o Educació per al desenvolupament sostenible

El segon debat es va produir sobre les diferències o semblances entre l'educació ambiental i l'educació per al desenvolupament sostenible. Estem parlant del mateix concepte? El desenvolupament sostenible és l'evolució natural de l'educació ambiental?

Un treball d'anàlisi molt més llarg del que es va disposar en el seminari, però que va permetre establir un marc de referència comú per avançar en la mateixa direcció.

La **segona i la tercera sessió** van servir per decidir els apartats de la guia i les experiències que cada centre ha aportat. El model de fitxa va ser consensuat entre tots seguint els criteris d'operativitat i simplicitat al mateix temps que es tenia consciència que la fitxa no podia recollir tots els aspectes de l'activitat. Per aquest motiu, es va considerar adient adjuntar una adreça de contacte del centre i dels mestres responsables, que pugui resoldre possibles dubtes que tingui qualsevol lector que en vulgui saber més.

Els criteris per escollir les diferents actuacions han estat força flexibles però s'ha prioritzat la presentació d'actuacions que han sorgit com a resposta d'una necessitat del centre i que incloguin els diferents apartats de la guia.

Les actuacions seleccionades s'han classificat en tres contextos. Algunes però poden fer referència a més d'un, però s'ha escollit quin ha estat el seu l'àmbit principal d'aplicació. Es presenten:

- a) actuacions relacionades amb el **context educatiu** (relacionades amb la gestió del centre i amb el clima escolar)
- b) actuacions relacionades amb l'ambientalització del **currículum**
- c) actuacions que incideixen en el **context local** del municipi en el qual l'escola desenvolupa les seves activitats.

A qui va dirigida?

A tots els mestres, professors i educadors que estiguin realitzant activitats en els seus centres relacionades amb la sostenibilitat. Als que consideren que poden fer més. Als que es plantegen per on començar. Als que necessiten idees per aplicar i per modificar segons la seva realitat. Als que entenen l'educació com un procés constant de canvi que necessita la seva formació permanent. Als que els interessa el desenvolupament sostenible. Als que són curiosos. Als que els agrada treballar amb nens i adolescents. Als que els agraden els canvis. Als que els preocupa el futur. En resum, a tots els mestres, professors i educadors a qui agrada la seva feina.

Com s'utilitza?

La guia recull 26 experiències portades a terme en aquest darrer curs en diferents centres escolars. La seva presentació és molt sintètica, amb la voluntat de servir com idea, proposta, o manera de fer a altres centres que hi estiguin interessats.

La fitxa consta dels següents apartats:

a) Informació general: es fa referència al nivell educatiu en el qual s'ha fet l'activitat, el temps necessari que cal tenir en compte per poder-la realitzar i el material necessari. També es presenta un apartat on es destaquen els conceptes claus que es treballen i l'àmbit d'acció al qual fa referència.

En l'apartat de l'àmbit d'acció es fa incidència en quin és el context principal en el qual es desenvolupa l'experiència. Cada context es subdivideix en apartats diferents i cada apartat conté més d'una activitat per tal de presentar un mateix tema tractat a diferents etapes educatives (des de l'educació infantil fins a l'educació secundària), o de maneres diferents.

- **Per context educatiu entenem:** Com som? Què fem? Com ho fem?

Fa referència a tot allò que envolta la vida del centre i la seva gestió.

Aquest context es divideix en:

- Gestió del centre. Analitza l'impacte ambiental del centre (consum i generació de recursos) i la gestió i el manteniment del centre.
- Clima escolar, en el qual es concreten aspectes de participació, organització, implicació dels diferents agents educatius (personal docent, alumnes, famílies, personal no docent, municipi) i comunicació.

- **Per context curricular entenem:** Què ensenyem i com ho ensenyem?

Recull aspectes de tot allò que s'ensenyava al centre i la seva relació amb l'educació actual, una educació que parla dels conflictes ambientals i que afronta els reptes del desenvolupament sostenible, tant dels aspectes del medi natural com del social, una educació que participa en l'esperit de la dècada per l'educació del desenvolupament sostenible que impulsa la UNESCO (2005-2014).

Temes com la transversalització dels continguts ambientals, les metodologies de treball, la interrelació entre àrees, etc.

- **I per context local:** Com incidim en l'entorn proper?

Recull les accions reals que l'escola realitza en relació amb l'entorn més proper (barri, municipi). Accions de millora o de dinamització local que impliquen agents externs al centre.

La incorporació de l'entorn immediat com a element facilitador dels aprenentatges a partir de casos reals i propers.

b) Per què es fa?: Apartat de la fitxa que presenta la necessitat de l'actuació o de l'experiència proposada. Cada realitat de centre és diferent i aquest apartat ho recull. En moltes ocasions realitzem actuacions i activitats en els centres perquè les coneixem, ens les han explicat, ens agraden... però el seu resultat després de la seva realització no és prou òptim. L'errada no està en l'activitat, sinó en el lligam entre aquesta i la seva necessitat real de ser realitzada.

Són moltes les possibilitats i propostes d'experiències per tant és molt important la seva selecció i prioritització perquè puguem treure els resultats desitjats.

c) Com es fa?: Explicació de la seqüència de realització de l'activitat

d) Què cal tenir en compte?: Orientacions metodològiques importants per la seva realització, època del curs escolar millor per ser realitzada, material de suport que s'hauria d'utilitzar...

e) Per anar més enllà: Possibles actuacions, relacionades amb l'experiència, que no s'han portat a terme en el centre en aquest curs escolar i que en futures propostes poden complementar el treball realitzat fins aquest moment

f) Per ampliar: Apartat en el qual es poden trobar recursos i referències addicionals relacionats amb el tema i adreces de contacte del centre escolar.

Un projecte global versus les actuacions puntuals

La guia que teniu a les mans recull un seguit d'actuacions puntuals, algunes emmarcades dins de projectes més globals com és el cas d'alguns dels centres que participen al programa Escoles Verdes de la Generalitat, o en projectes d'Innovació Educativa. Per tant, sense desmerèixer la importància d'aquestes actuacions es vol recordar la importància de vincular-les a un projecte de canvi global de centre.

A Catalunya, el bagatge dels centres educatius pel que fa a l'Educació Ambiental (EA) i a l'Educació per al Desenvolupament Sostenible (EDS) és important. Gairebé tots els centres realitzen actuacions d'aquest caire, però tot i això, el canvi dels centres educatius, el desenvolupament escolar, és encara un repte.

Quan realitzem actuacions d'educació ambiental de manera puntual, amb poca relació amb la vida del centre o amb els currículums que impartim, estem deixant passar una gran oportunitat de fer una revisió seriosa i sistemàtica del que fem en el nostre centre i poder millorar progressivament aquelles coses que poden fer una educació més participativa, dinàmica i adequada a la realitat dels nostres dies per poder assolir una de les finalitats de l'educació ambiental: formar ciutadans crítics davant una nova societat.

Reconeixem que les actuacions puntuals, tot i que estiguin sistematitzades i establertes per a tots els cursos, moltes vegades són relatives al tarannà d'un professor determinat. Per aquest motiu alguns centres han optat per convertir l'Educació per al Desenvolupament Sostenible (EDS) en una línia de centre, en un projecte global per integrar diferents aspectes de la vida al centre.

Alguns dels motius per defensar l'EDS com un projecte global versus les actuacions puntuals són:

- Voluntat de canviar l'escola: la manera de fer, de ser i de treballar per adaptar-la a situacions ambientals i socials actuals
- Foment de la participació de tots els agents del centre a través d'un projecte global i integrat en la pràctica docent
- Sistematització de la feina feta en relació a l'educació ambiental per abordar-la de manera global i integrada
- Formació de ciutadans crítics i participatius capaços de fer front als reptes de la sostenibilitat

Ambientalització dels centres educatius

Entenem l'ambientalització dels centres educatius, com un procés per incorporar criteris ambientals als currículums formatius, a les metodologies d'aprenentatge i a la gestió interna, més enllà de les actuacions de millora puntuals, sovint centrades en la gestió.

Quan parlem d'ambientalització ens referim a:

- Establir dinàmiques del canvi dins el centre que suposin la incorporació de nous processos per poder afrontar els reptes de la sostenibilitat.
 - Fomentar la participació de tots els agents (professorat, alumnat, famílies, personal no docent i autoritats educatives) en la gestió i presa de decisions del centre.
 - Incidir en tots els àmbits del centre des del projecte curricular fins al reglament de règim intern, a la gestió del centre educatiu i a la seva implicació a la comunitat on pertany.
- Programar transversalment, amb finalitats procedimentals i actitudinals i mostrar el compromís ambiental i educatiu establert pel centre amb la comunitat on viu.

La millora en la gestió de la mobilitat, de l'aigua i l'energia, la reducció dels residus o la introducció d'una perspectiva ambiental en els continguts de les diverses àrees no és suficient per a un canvi global. Es necessita analitzar també aspectes de currículum ocult, d'organització, de transversalització curricular o d'incidència local.

Per tant, un projecte global de centre, una ambientalització real ha de tenir en compte les següents preguntes:

Com som? Què fem? Com ho fem? Què aprenem? Com ho aprenem?
I com ho exterioritzem fora del centre?

És a dir, ha d'actuar en tots els contextos del centre.

Lligat directament amb l'ambientalització i amb l'Educació per al Desenvolupament Sostenible, un centre educatiu té la finalitat d'educar ciutadans crítics i participatius. Es vol capacitar per a l'acció, entendre les persones com un agent de canvi i transformar

els models mentals que influeixen en les decisions i les accions. Es necessita convertir els centres escolars en espais que plantegin i treballin la complexitat dels conflictes ambientals locals i propers, que utilitzin metodologies i estratègies apropiades per provocar processos de recerca i de resolució de conflictes i per debatre de manera col·lectiva les possibles alternatives que es puguin plantejar.

El centre ha de ser una eina per al desenvolupament dels alumnes, un suport que faci sortir a la llum les seves reflexions, pensaments i sentiments. Ambientaltitzar un centre educatiu implica canviar la manera de fer les coses.

Un procés de reflexió i avaluació

Un cop el centre ha pres el compromís d'incorporar l'EA i l'EDS, igual que en qualsevol altre procés de millora o de canvi, cal que es plantegi quina és la seva situació actual, on vol arribar i com ho ha de fer. Per tant, es recomana, en molts projectes en curs, una metodologia cíclica sotmesa a avaluació continuada mitjançant procediments d'anàlisi i reflexió que ens conduirà a una acció final. La participació ha de ser plena en tot el procés amb l'objectiu de motivar i implicar tots els agents.

1er fase. El procés auditor: Com som?

L'anàlisi de la pròpia realitat és indispensable per iniciar un procés de canvi. S'han de detectar les situacions favorables i les millorables, però sobretot, és necessari identificar les situacions significatives per a cada un dels agents de la comunitat educativa. Una anàlisi completa del centre (un procés auditor) permetrà, de manera ràpida i no exhaustiva, fer-se una idea de la situació ambiental de partida. Serà començant per aquesta realitat que s'iniciarà un procés de millora, estructurat i pausat per no perdre el veritable objectiu de desenvolupament escolar global.

S'ha de generar un procés de participació de tots els docents del centre per tal de potenciar la seva implicació en el canvi escolar: és, doncs, un projecte de centre.

L'auditoria del centre és un procés intern i un treball de tots els agents implicats al centre.

2a fase. El marc d'acció: línies estratègiques o com volem arribar a ser?

Coneguda la situació inicial, el següent pas és determinar cap a on s'ha de dirigir el centre. És necessari definir un marc de referència abans de començar a plantejar actuacions de millora aïllades i temporals.

Cal definir com volem ser per tal d'emmarcar tots les accions dins d'unes línies estratègiques aprovades pel centre. Sense aquest document marc, les actuacions de millora acabaran essent actuacions puntuals sense coherència.

El camí de l'ambientalització comença amb una reflexió prèvia de la situació actual, un procés auditor necessari per definir les posteriors línies estratègiques a seguir.

3a fase. Actuacions de millora: Què fem?

Un cop definit el marc d'acció i les línies estratègiques podem passar a l'acció. Aquestes actuacions han d'influir en tots els àmbits del centre, no només en la gestió, i han de ser avaluades anualment per tal de poder-les readaptar novament i acabar-les interioritzant com a centre.

CONTEXT ESCOLAR	Gestió i ús de recursos	Residus	El món dels residus Recollida selectiva a la cuina i al menjador	Consell Comarcal Gironès CEIP Migdia
		Energia	Energies renovables: solar fotovoltaica Setmana de l'energia	IES Vallvera CEIP Forn d'Anells
		Mobilitat	El camí escolar	Escola Dr. Masmitja
		Espais exteriors i espais comuns	Tenim un hort	CEIP L'Aixart
			Reutilització dels residus: l'arbre ecològic Ho aprofitem tot! El compostador	IES Vallvera CEIP Puig d'Arques
	Paper	La política del paper El paper: estalvi, recollida i reutilització de llibres de text	CEE Font de l'Abella IES Vicens Vives	
	Clima escolar	En el centre	Campanya de recollida selectiva al pati El llapis verd	IES Sobrequés Escola Dr. Masmitjà
		Entre el professorat	Comuniquem-nos, utilitzem el correu Ecoteca	CEE Font de l'Abella CEIP Forn dels Anells
		Comunitat educativa	Decàleg de bons hàbits ambientals	IES Sobreques
	Fira solidària Difusió del projecte: cartelleres		CEIP L'Aixart CEIP Migdia	
CONTEXT CURRICULAR	Activitats d'aula/nivell	Coneguem el riu i la seva història	IES Vallvera	
		Estalviem energia entre tots. Crèdit variable	IES Montilivi	
	Projecte comú de centre	Coneguem el nostre entorn	CEIP Montserrat	
		La Festa d'Escola Verda. Què hem après? Coneguem i estimem els arbres. Gimcana de la Festa de l'Arbre	CEIP Madrenc CEIP Madrenc	
	Ambientalització curricular	Canvi de ... currículum!	CEIP Migdia	
CONTEXT LOCAL	El municipi proposa al centre	Festa Fem Ambient	Consell Comarcal del Gironès	
	El centre proposa al municipi	Apadrinament escultures Cursa de cotxes solars	CEIP Montserrat IES Montilivi	

Nivell educatiu :

Educació infantil

Temps aproximat 1 hora**Material necessari**

- Conte
- Caixes de contenidor
- Fitxes de residus o residus

Conceptes claus

Deixalles
Tipus de contenidors
Recollida selectiva

Àmbit d'acció

Context educatiu
Gestió de recursos

Per què es fa?

Per tal de motivar els nens i nenes més petits del centre a separar correctament els diferents residus que produeixen. També aprenen els diferents contenidors amb els seus respectius colors. És important que els alumnes relacionin els residus amb els contenidors que els corresponen.

Com es fa?

L'educador demana als nens i nenes quines són les principals deixalles que coneixen les més importants que hi ha al seu voltant a casa i a la classe.

A partir d'aquesta presentació l'educador explica el conte dels cubis o el de les tres bessones i les tres erres.

Després d'aquesta primera part de la sessió es presenta el joc dels contenidors en què l'educador demostra quin és el contenidor corresponent a cada deixalla i pregunta als alumnes on creuen que s'han de tirar un seguit de deixalles.

Els alumnes decideixen on va cadascuna de les deixalles i les tiren en el contenidor que consideren correcte. És el moment de parlar de la recollida selectiva.

Un cop tenim totes les deixalles en el seu contenidor corresponent, cada nen i nena ha d'enganxar, en una fitxa resum, diferents gomets de colors corresponents a cada deixalla i al seu contenidor corresponent.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

Considerem interessant treballar amb els residus que els nens i les nenes coneixen i utilitzen de manera habitual, ja sigui a la seva aula, com ara el paper, o en els àpats com ara les restes de menjar, iogurts, tovallons de paper, etc.

Per anar més enllà (suggeriments)

Aquesta activitat té com a finalitat realitzar una sessió per tal que els alumnes participants aprenguin a identificar les deixalles i els contenidors corresponents. Recomanem realitzar l'activitat sempre que a l'aula o al centre es disposi dels mitjans adequats per realitzar la recollida selectiva. Aquesta activitat és indicada per començar a treballar de manera sistemàtica aquesta temàtica a l'aula o al centre.

Recursos i referències addicionals

El conte de les tres bessones i les tres erres. Editorial Icaria

http://mediambient.gencat.net/cat/ciudadans/educacio_ambiental/recursos/

Mestres/professors dinamitzadors Educadors ambientals del Consell Comarcal del Gironès

Contacte (adreça electrònica) educacio.ambiental@girones.org

Recollida selectiva a la cuina i al menjador

CEIP Migdia
(Girona)

Nivell educatiu

Tot els nivells

Temps aproximat

Durant el 2n i 3r trimestre

Material necessari

Contenidors de matèria orgànica
Cartells

Conceptes claus

Recollida selectiva
Matèria orgànica
Menjador
Cuina

Àmbit d'acció

Context educatiu
Gestió de recursos

Per què es fa?

El personal de la cuina ha estat sempre molt sensible a les qüestions ambientals. Es considera bàsic, per donar sentit a la recollida selectiva que es fa a les aules, patis i passadissos, fer recollida selectiva també al menjador i a la cuina.

En alguns centres la recollida selectiva a la cuina és un tema exclusiu de gestió, és a dir, l'objectiu principal és reduir les deixalles i fomentar el seu reciclatge amb la recollida selectiva. La nostra tasca com a escola no és treballar només la gestió, sinó que la nostra feina com a educadors és fomentar l'adquisició d'hàbits en nostres alumnes i per tant considerem la seva implicació, aspecte principal a l'hora de proposar i o realitzar qualsevol actuació.

Com es fa?

A la cuina, a més a més dels olis usats, es fa la recollida selectiva de totes les fraccions de les quals l'ajuntament facilita la seva retirada: vidre, paper i cartró, envasos lleugers, i des de fa dos cursos, coincidint amb la campanya que es va fer al barri, també de matèria orgànica.

Al menjador els alumnes ajuden a fer la separació dels envasos lleugers i del cartró, quan n'hi ha, per tal que no es barregin amb la matèria orgànica que serà retirada pel personal del servei. Els envasos lleugers i el cartró que es recullen al menjador són portats pels mateixos alumnes, acompanyats d'un adult, al contenidor exterior del centre que correspon.

El servei de menjador és utilitzat també per alumnes d'ESO de l'IES S Sobrequés que també fan la corresponent recollida selectiva.

En l'actualitat aquesta pràctica s'ha anat consolidant i ara ja es fa amb tota naturalitat

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

Cal infraestructura. L'ajuntament ha cedit a la cuina dos contenidors de fracció orgànica per tal de facilitar-ne la recollida, però no es fa càrrec de la seva neteja.

Es aconsellable fer un treball curricular que reforci el treball d'hàbits. S'han utilitzat diversos recursos que ofereix l'ajuntament a les escoles, des de les visites als serveis ciutadans fins als tallers que es fan en el mateix centre. També s'han confeccionat cartells i a El s'ha elaborat una activitat amb les TIC sobre la recollida selectiva.

Per anar més enllà (suggeriments)

Molts centres educatius, a partir de la recollida selectiva de matèria orgànica que es realitza en el centre, han començat a fer compostatge d'alguns dels materials orgànics recollits que barrejats amb la poda dels arbres del pati permet disposar de compost per ser utilitzat (hort, plantes...)

Recursos i referències addicionals

http://www.amb.cat/web/emma/Educacio_ambiental/Material_educatiu/Jocs/Joc_residus

Mestres/professors dinamitzadors: Carme Ramió i Josep Roura

Contacte (adreça electrònica): ceipmigdia@xtec.cat ;
www.xtec.cat/ceipmigdia/

Energies renovables: Solar fotovoltaica

IES Vallvera
(Salt)

Nivell educatiu

4t ESO

Temps aproximat

D'1 a 2 hores

Material necessari

Placa solar fotovoltaica de demostració
Connexió a Internet
Gràfiques de dades d'energia

Conceptes claus

Energies renovables
Energia solar
Canvi climàtic
Sostenibilitat
Protocol de Kyoto

Àmbit d'acció

Context educatiu
Gestió d'energia

Per què es fa?

És una activitat creada per assolir dos objectius: que els estudiants aprenguin a conèixer les energies renovables com la solar i que entenguin la necessitat de fer actuacions, a tots nivells, per combatre el canvi climàtic

És una activitat que forma part d'un projecte que es desenvolupa a molts centres educatius englobats en una xarxa d'escoles solars. Les dades de producció d'energia es posen a una web educativa consultable per tothom.

Com es fa?

Amb una petita placa solar i un motor elèctric es fa una explicació de l'energia solar fotovoltaica. Tenim un muntatge de diapositives (power point) per fer més entenedora l'exposició de les característiques de l'energia solar i el seu aprofitament. Així mateix disposem de fitxes per als alumnes per treballar els avantatges de l'energia solar amb un enfocament més ambiental. Una altra part del treball pot realitzar-se consultant diferents web i els reculls de dades d'energia en fulls de càlcul. També hi ha disponibles a la xarxa dades de radiació solar a moltes localitats.

Posteriorment es fa una visita a la central fotovoltaica de l'institut.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

L'activitat tracta aspectes relacionats amb tecnologia, ciències naturals i educació ambiental. Permet visualitzar que l'aprofitament de l'energia solar és una realitat.

Per anar més enllà (suggeriments)

Considerar la possibilitat de disposar d'una instal·lació solar pròpia o bé visitar una central de la localitat.

Recursos i referències addicionals

Consultar:

XESCA (xarxa d'escoles solars de Catalunya) <http://www.xesca.net>

Projecte Solidarízate <http://www.solarizate.org/index.htm>

http://www.edu365.cat/aulanet/comsoc/exemples_ambientals.htm

Mestres/professors dinamitzadors: Xavier Sàbat

contacte (adreça electrònica): sabat.xavier@gmail.com,
vallvera.escolaverda@gmail.com

Nivell educatiu

Tota l'escola

Temps aproximat

Cinc dies seguits

Una sessió d'una hora cada dia

Material necessari

- Adaptacions de fitxes de la petita setmana de l'energia de l'ICAEN
- Fitxes fetes pels cicles
- Canó projector
- Notícies de diaris

Conceptes claus

Energia renovable i no renovable
Energia contaminant
Energia neta
Despesa energètica
Estalvi energètic
Consum
Bones hàbits
3 R (reduir, reutilitzar i reciclar)

Àmbit d'acció

Context educatiu
Gestió d'energia

Per què es fa?

L'energia és una temàtica gairebé obligada en una escola compromesa amb el seu entorn i amb l'estalvi de recursos. Pel que fa a conceptes, els alumnes de primària han de treballar-ne forces i per tant, es considera positiu dedicar una setmana per poder treballar els continguts: conceptes, procediments i actituds que hi fan referència.

A més el nostre centre disposa de plaques fotovoltaïques que ens obliga, d'alguna manera, a començar a treballar didàcticament aquest recurs (propostes d'actuacions futures)

Lligat al consum energètic es treballen les 3R (reduir, reutilitzar i reciclar)

Com es fa?

La comissió ambiental del centre, formada per quatre professors (un de cada cicle), és qui organitza la Setmana.

S'elabora un programa per a cada un dels nivells amb unes activitats concretes, per exemple per a cicle inicial s'estableixen fitxes i materials didàctics sobre: comportaments correctes i incorrectes relacionats amb l'estalvi d'energia, l'energia a casa nostra, debat sobre l'estalvi energètic i mural resum amb imatges i frases recollides en el treball realitzat.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

Seqüenciació de continguts a treballar en cada cicle per no repetir les activitats segons el nivell educatiu (nivell, cicle...).

En els temes relacionats amb l'educació ambiental i el desenvolupament sostenible sovint es repeteixen continguts al llarg de tota l'etapa, que fa que sigui convenient que tinguem clara la seva seqüenciació i que tots els mestres siguin conscients de quin són els continguts que han de desenvolupar dins de la seva classe.

Treballar sempre a partir de les idees prèvies dels alumnes i de les seves experiències. Tenir clar que tenen assumits els continguts relacionats amb l'energia que han treballat anteriorment en els altres nivells educatius i proposar noves experiències i nous reptes d'aprenentatge als alumnes.

Utilitzar, sempre que sigui possible, exemples de les nostres pràctiques habituals relacionades amb l'energia (ventilació, temperatura de casa, llums encesos ...)

Per anar més enllà (suggeriments)

Utilitzar informació d'Internet i jocs referents al tema.

Utilitzar articles que surten publicats a mitjans de comunicació per fer debats a l'aula (concretament en aquest cas s'ha utilitzat informació del periòdic de l'estudiant

Que els nens de cicle superior demanin les factures de llum i aigua a casa (per exemple les tres últimes factures de cada) i que la direcció de l'escola demani a l'ajuntament les factures del darrer curs escolar, per calcular-ne les despeses, fer comparacions segons l'època de l'any i tenir dades objectives sobre la reducció que podem arribar a tenir en el centre i a casa si decidim realitzar algunes noves accions concretes que redueixin el nivell de despesa.

Recursos i referències addicionals

ICAEN : Institut Català de l'Energia : <http://www.icaen.net>

Mestres/professors dinamitzadors: Comissió ambiental
contacte (adreça electrònica): b7001346@xtec.cat, animicharet@hotmail.com,
nurisol@hotmai.com, carne@carrefamily.com

Nivell educatiu

Tota l'escola

Temps aproximat

Reunions de negociació entre els responsables del pàrquing i l'equip directiu del centre educatiu
Reunions explicatives

Material necessari

Conveni amb un pàrquing proper
Carnets identificadors per a les famílies del centre

Conceptes claus

Mobilitat sostenible
Participació
Carnet
Famílies

Àmbit d'acció

Context educatiu
Mobilitat
Context local

Per què es fa?

En els carrers del voltant de l'escola hi ha normalment una situació conflictiva pel que fa a la circulació de vehicles a l'hora de deixar i recollir els alumnes.

Per pal·liar la situació, l'escola proposa una sèrie de mesures i/o alternatives:

- a) Anar caminant a l'escola sempre que sigui possible. Caminant es guanya temps, diners i salut
- b) Utilitzar la bicicleta
- c) Utilitzar els autobusos públics
- d) Compartir el cotxe amb companys del mateix barri
- e) Aparcar el cotxe en un pàrquing proper i acabar d'anar a l'escola caminant
- f) Evitar el temps d'estada en doble fila
- g) No aparcar el cotxe als passos de vianants
- h) Respectar els guais per no molestar els veïns
- i) Procurar acostar els nens i nenes més grans només fins als carrers pròxims a l'escola per evitar arribar al carrer de la Creu.

Fetes aquestes propostes es passa a una acció més concreta que és la d'establir un conveni amb un pàrquing proper al centre.

Com es fa?

El centre educatiu decideix establir un conveni amb el pàrquing GEIEG-MIFAS (just al costat del centre educatiu). El conveni permet a les famílies del centre gaudir d'una tarifa especial a les hores puntes per poder aparcar el cotxe a dos minuts del centre, apropar els alumnes i tornar a marxar. La tarifa correspon a: (15 cèntims d'euros els primers 15 minuts i 50 cèntims la primera hora).

Totes les famílies de l'escola tenen un carnet exclusiu i identificatiu que han d'ensenyar en el moment que utilitzen el servei del pàrquing.

Unes 120 famílies utilitzen ja aquest servei.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

És molt important un treball previ amb els alumnes i una comunicació de la informació a les famílies. Aquesta actuació es pot entendre exclusivament com una manera de solucionar un problema i no com una manera d'intentar aconseguir que la mobilitat dins d'una ciutat sigui més sostenible.

Es tracta d'una mesura correctora que ha de servir per plantejar el problema de l'accés al centre educatiu, el seu cost energètic, recerca de solucions i impuls decidit per a altres mesures correctores com l'ús de la bicicleta o compartir cotxes.

La difusió en les reunions de pares és peça clau per entendre l'abast educatiu que es vol aconseguir amb actuacions d'aquest tipus i presentar el problema de la mobilitat en les ciutats. La solució actual del pàrquing ha de servir com excusa per presentar dades anuals de l'accés al centre escolar amb mitjans alternatius al cotxe particular que motivin cada cop a més famílies a canviar, si poden, els seus hàbits d'accés al centre

Per anar més enllà (suggeriments)

Conèixer altres experiències de camins escolars, com per exemple els avis que acompanyen a l'escola, en petits grups, els seus néts i altres amics que viuen en llocs propers, els establiments comercials que participen a garantir un camí d'accés a l'escola més segur pels alumnes...

Col·legi Dr. Masmitjà

Escola Verda

Aquest carnet dóna dret a l'usuari/a del pàrquing a una tarifa reduïda segons conveni pàrquing-escola en l'horari establert:

Matí: 3/4 de 9 a 1/4 de 10	tarda: 3/4 de 3 a 1/4 de 4
3/4 d'1 a 1/4 de 2	3/4 de 5 a 1/4 de 6

Recollida d'activitats extraescolars: 1/4 de 7 a 3/4 de 7 i 2/4 de 7 a 7

Hi col·labora: **Pàrquing GEIEG-MIFAS**

Família:

Recursos i referències addicionals

- AMPA CEIP El Cargol : <http://www.turodelcargol.org/ampa.htm>
- El camí escolar. Centre de Recursos Barcelona Sostenible. http://www.bcn.es/agenda21/A21_ESCOLAR.htm
- Shollaert.U. La ciudad, los niños y la movilidad. Luxembourg. Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas. 2002

Mestres/professors dinamitzadors: Griselda Gibert
contacte (adreça electrònica): griselda555@hotmail.com

Nivell educatiu

Cicle superior

Temps aproximat

Una sessió setmanal al llarg de tot el curs escolar

Material necessari

- Eines per treballar la terra i fer el manteniment de l'hort (aixada, fanga, pals i cordills, canyes, regadora o mànega)
- Un compostador
- Un espai delimitat

Conceptes claus

El cultiu

L'hort

El compostatge

Treball d'hàbits: responsabilitat, constància, treball en equip, col·laboració

Àmbit d'acció

Context educatiu

Espais exteriors

Per què es fa?

És una activitat molt recent, iniciada en el curs 2005/06 per iniciativa d'una mestra de l'escola en veure que teníem un espai exterior desaprofitat que anys enrere havia format part del pati de l'escola, però que per diverses reformes i canvis havia quedat tancat i inutilitzat.

L'hort escolar es considera una bona activitat per donar responsabilitats als alumnes, al mateix temps que permet un treball curricular de l'àrea de ciències. Els alumnes reforcen els seus aprenentatges en relació amb el creixement de les plantes a partir de les seves pròpies actuacions, experimentacions i observacions.

Com es fa?

L'estiu del 2005, l'ajuntament, a demanda del centre, va adequar l'espai on s'ha construït l'hort. El van delimitar amb fustes i van posar-hi terra bona, al mateix temps que se'ns va fer entrega d'un compostador.

La preparació del terreny de **l'hort** es fa amb la col·laboració dels avis i àvies pagesos dels alumnes de l'escola. En el nostre cas, un avi es va oferir i va venir amb el seu motocultor a llaurar l'hort. Aquell dia de treball i preparació de la terra serveix perquè ens transmetin les primeres nocions: com s'han de fer les regues, en quina direcció, com s'han de fer els forats i com regar.

A partir d'aquest moment els alumnes de 5è són els que es responsabilitzen de l'hort, hi dediquen una sessió setmanal dins l'àrea de ciències. S'encarreguen de demanar planter o llavors a casa i de començar el treball: plantar, regar, treure herbes dolentes, posar rètols a cada rega.

Els productes recollits es consumeixen al menjador de l'escola, fet que motiva encara més el treball dels alumnes.

A l'estiu es demana la col·laboració dels monitors del Casal, sobretot per continuar regant.

El curs 2006/07 s'han recollit les tomates i quan el terra ha estat una mica humit, s'han posat a fangar per preparar de nou el terreny.

En cas que altres grups de l'escola portin plantes per a l'hort, són els mateixos alumnes responsables de l'hort els qui els ensenyen com plantar-les i com tenir-ne cura.

El **compostador** es va posar en funcionament el curs 2005/06, amb un monitor d'activitats extraescolars. En un primer moment es fa una xerrada ben pràctica a totes els alumnes de cicle superior (CS), els quals s'encarreguen de distribuir els cubells de matèria orgànica al passadís i al menjador de l'escola. Aquests cubells es recullen cada setmana per poder omplir el compostador.

Per facilitar el procés de compostatge s'afegeixen periòdicament flocs i serradures que s'han anat a buscar a un fuster proper a l'escola.

Com que el centre escolar no genera gaire matèria orgànica, de tant en tant, es demana la col·laboració de les famílies per aportar matèria orgànica al compostador.

Es treballa l'hort i el compostador de manera vinculada.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

És indispensable disposar d'un espai adequat i en bones condicions que permet fomentar la participació dels alumnes. Si el compostador és inaccessible i/o l'espai no està degudament delimitat és difícil poder treballar didàcticament.

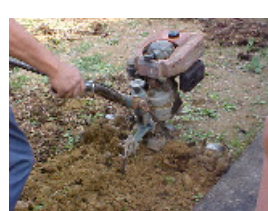
Es aconsella treballar per aconseguir la col·laboració dels diferents agents de la comunitat educativa: mestres, alumnes, pares i altres familiars, així com el personal de menjador, els monitors d'extraescolar o de l'estiu ja que és una activitat continuada que demana la participació de molta gent.

L'hort escolar és un recurs didàctic que no ha de quedar limitat a una àrea o a un nivell. Per aconseguir més implicació dels mestres i alumnes d'altres cursos es pot fer una distribució de les tasques a realitzar per a tots els grups-classe i es pot ampliar la tasca de manteniment amb els petits jardins que hi ha a l'exterior de l'escola.

Per anar més enllà (suggeriments)

L'hort escolar és un recurs educatiu vinculable a moltes altres àrees curriculars fora de les ciències naturals. Fer el seguiment de l'hort a través d'un diari o un bloc de notes, entrevistar pagesos de la zona, estudiar els productes típics de la regió, recollir frases fetes vinculades amb el treball al camp, conèixer el calendari del pagès o treballar els certificats i etiquetes dels productes ecològics i els transgènics en són alguns exemples.

L'hort pot tenir una vinculació directa amb el treball d'hàbits alimentaris. Es poden organitzar tallers de cuina amb productes de l'hort i treballar la dieta equilibrada. Un primer pas o un complement per incidir en els esmorzars i els hàbits dels alumnes.

Recursos i referències addicionals

<http://www.baleaerweb.net/campsaprenen/sonferriol/WEB%20HORTS/benvinguts.htm>

Mestres/professors dinamitzadors: Anna Rodríguez i Rosa Quintana
contacte (adreça electrònica): b7000925@xtec.cat

Reutilització dels residus: L'arbre ecològic

IES Vallvera
(Salt)

Nivell educatiu

ESO

Temps aproximat

1 a 2 hores

Material necessari

Projecte constructiu
Barrots de fusta i un peu
Objectes de rebuig
Paper lluent

Conceptes claus

Residus
Reutilitzar
Les tres R
Arbre de Nadal

Àmbit d'acció

Context educatiu
Gestió espais comuns

Per què es fa?

És una activitat creada per assolir dos objectius: perquè els estudiants aprenguin a valorar la problemàtica dels residus i perquè es plantegin l'estratègia de "les tres R". Concretament es treballa en la reutilització dels materials per disminuir la producció de residus.

També es busca fer extensiu el missatge a tota la comunitat educativa, situant l'arbre en un lloc ben visible a l'entrada de l'institut.

Com es fa?

Es necessita l'aula taller per a bastir l'estructura de l'arbre, amb un peu o tronc principal del qual surten les branques. Posteriorment es pinta de color verd. Aquest element estructural es pot guardar desmuntat fins l'any vinent.

Posteriorment es fa una recollida d'envasos com ara brics i llaunes de begudes, així com ampolles de plàstic i altres objectes vells o per llençar que seran la decoració de l'arbre. Les llaunes i els brics es folren amb paper lluent. Les ampolles de plàstic es tallen fent tires cargolades. Tots aquests materials es penjen amb fil de les branques de l'arbre buscant el major volum possible.

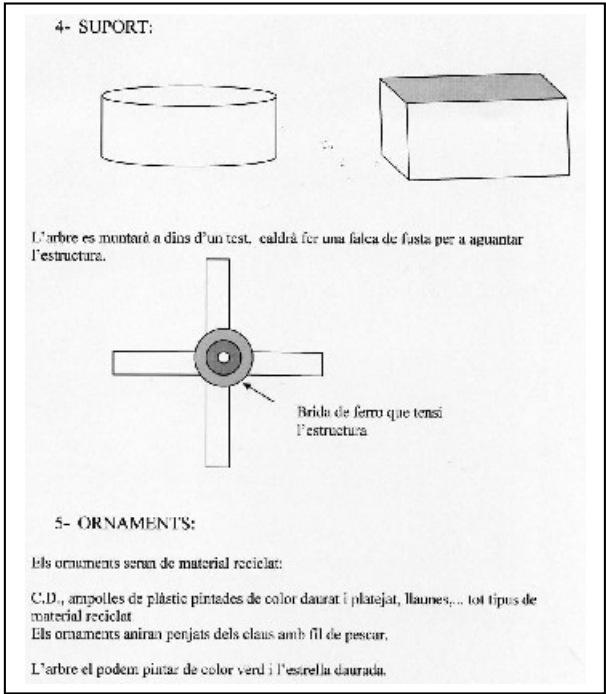
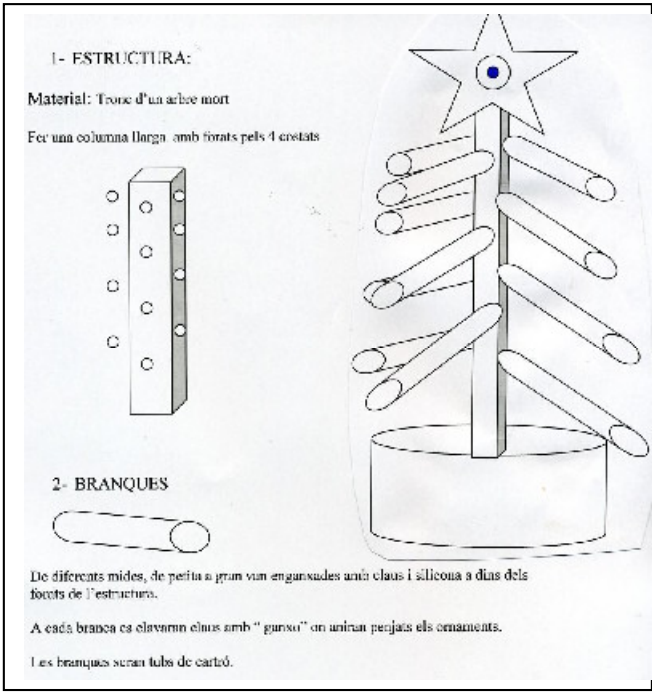
Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

L'activitat tracta aspectes relacionats amb tecnologia, ciències naturals i educació ambiental.

És un element per fer divulgació de "les 3 erres". Convé implicar el major nombre de grups d'alumnes i ubicar-lo en un lloc de pas perquè cridi l'atenció de tota la comunitat educativa del centre.

Per anar més enllà (suggeriments)

A partir d'aquesta activitat es pot impulsar la creació d'un decàleg sobre com organitzar festes i actes a l'institut des d'un punt de vista més sostenible.

Recursos i referències addicionals
http://www.bcn.es/agenda21/A21_text/guies/Les_festes.pdf

Mestres/professors dinamitzadors: Xavier Sàbat
contacte (adreça electrònica): sabat.xavier@gmail.com,
vallvera.escolaverda@gmail.com

Ho aprofitem tot! El compostador

CEI P Puig d'Arques
(Cassà de la Selva)

Nivell Educatiu

Cicle superior

Temps aproximat:

De desembre a juny

Material necessari:

El compostador, un termòmetre, l'escarificador i les restes del menjador escolar

Conceptes claus

Utilitat dels residus
Transformació de la matèria
Economia sostenible

Àmbit d'acció

Context educatiu
Gestió i ús de recursos
Espais exteriors

Per què es fa?

Per promocionar entre els nostres alumnes els conceptes relacionats amb el reaprofitament dels recursos i que ells siguin agents actius en el progressiu canvi de mentalitat que està portant a terme la nostra societat. Per aprofitar un espai exterior del centre que fins aquest moment no estava prou utilitzat.

Com es fa?

Es dipositen residus orgànics de diferents textures, branquetes, herba, tot el material orgànic del menjador escolar, també ajudem amb compost de l'any anterior. Tots els dies a les 3 es pren la temperatura del compostador i fem noves aportacions, periòdicament es ventila remenant-lo una mica, i es vigila que no hi hagi un excés d'humitat (es podreix) o de sequedat (s'atura). Quan es creu suficient es deixen de fer aportacions i després cal continuar seguint l'evolució de la temperatura i l'humitat. Quan la temperatura arribi a la temperatura ambient s'haurà acabat el procés químic i començarà el procés físic que és quan actuen els organismes vius que acaben amb la descomposició final de la matèria.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

- 1.- Donar explicacions teòriques prèvies.
- 2.- Visitar el compostador en grupets molt reduïts (3-4 alumnes)
- 3.- Ser molt regular en l'observació de la temperatura, la humitat, la ventilació.
- 4.- Treballar amb les dades de temperatura els fulls de càlcul i l'elaboració de gràfiques.
- 5.- Fer que els alumnes descriguin l'experiència.

Per anar més enllà (suggeriments)

En aquesta actuació ens interessa que els nostres alumnes participin activament en una activitat experimental i d'investigació. El fet de recollir sistemàticament unes dades, en qualsevol investigació que es vulgui realitzar, és un element bàsic per poder controlar l'experiència, analitzar el procés, plantejar-se hipòtesis i prendre les mesures correctores corresponents.

Recursos i referències addicionals

<http://www.compostadores.com>

'Manual de compostatge casolà: com reciclar els residus orgànics que produïm a casa'.
Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius. Editorial Icaria. Barcelona 1999

Mestres/professors dinamitzadors: Josep Trallero
contacte (adreça electrònica): jtraller@xtec.es

Nivell educatiu

CEE infantil, primària i secundària

Temps aproximat

Dues hores setmanals

Material necessari

- Contenedors de paper
- Fotocopiadora connectada en xarxa

Conceptes claus

El paper
Residus
Recollida selectiva de paper
Estalvi de paper

Àmbit d'acció

Context educatiu. Ús de recursos

Per què es fa?

Un centre educatiu és un gran consumidor de paper i per això un centre que genera grans quantitats d'aquest material que s'ha de reciclar. Davant d'aquest doble fet, el centre es planteja una política de paper que engloba l'estalvi i la correcta recollida per tal d'assegurar que el paper que llencem es recicla.

Per als alumnes, la recollida de paper és més que un hàbit, ja que s'han creat càrrecs específics per tal de recollir i buidar el paper. És una manera de responsabilitzar els alumnes en una feina.

Com es fa?

Com a norma del centre, al principi de curs, es recomana a tot el personal que realitzi les fotocòpies a dues cares sempre que sigui possible. Per a això a la fotocopiadora hi ha un cartell que ho recorda, junt amb un document informatiu que explica com s'han de fer les ampliacions/reduccions per evitar fer proves sense èxit.

En el tema de la recollida selectiva del paper usat cal aconseguir una organització a tot el centre. És necessari un treball conjunt i cooperatiu de totes les seccions per tal d'aconseguir resultats amb èxit.

Cada setmana una secció (primària, secundària o Acàcies) s'encarrega de recollir el paper dels contenidors de paper situats a les diferents seccions, abocar-los en bosses i portar-les als contenidors exteriors del centre. La secció d'educació infantil està exempta d'aquesta feina perquè els alumnes són molt petits, si entenem les característiques del nostre centre.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

Conscienciar el personal de la despesa enorme de paper que es fa en una escola.

És important recordar, al llarg de tot el curs, les consignes que es donen a l'inici. El personal, de vegades, s'oblida d'aquestes petites recomanacions i cal reforçar-les. Aquestes recomanacions han d'usar un llenguatge que eviti la imposició de les normes i que faci entendre què és una manera més de fer del centre que s'ha decidit entre tots, i que per això tothom ha d'intentar respectar i compartir.

Són necessaris contenidors de paper que es poden demanar a l'Administració corresponent.

La recollida de paper ha de ser una acció de centre, on tot el personal estigui implicat i doni exemple amb la seva manera de fer quotidiana.

Per anar més enllà (suggeriments)

Seria bo realitzar un càlcul de l'estalvi real en fotocopies abans i després de recomanar la reutilització de fotocòpies per les dues cares. Amb xifres damunt la taula "tot es veu més clar".

Amb alguns grups d'alumnes es pot fer el taller de reciclatge de paper perquè entenguin la finalitat de separar el paper de la resta de deixalles. Aquesta activitat es pot complementar amb una visita a una planta de reciclatge de paper.

Es pot comptabilitzar la quantitat de paper que es recull (amb nombre de bosses, o amb balança).

Recursos i referències addicionals

<http://www.ecoterra.org/articulos14cat.html> (perspectiva ambiental n. 4 (el paper))

Mestres/professors dinamitzadors: Mª Àngels Verdaguer
contacte (adreça electrònica): mverdag4@xtec.cat

El paper: Estalvi, recollida i reutilització de llibres de text

IES Jaume Vicens Vives
(Girona)

Nivell Educatiu ESO i batxillerat	Conceptes claus Estalvi de paper Recollida selectiva Reutilització de llibres de text
Temps aproximat Durant el 2n i 3r trimestre	Àmbit d'acció Context educatiu. Gestió de recursos Context educatiu. Clima escolar
Material necessari Papereres i contenidors de paper	

Per què es fa?

És una actuació pensada per conscienciar l'alumnat de l'ús del paper amb una doble intenció: treballar l'estalvi i la correcta recollida del paper generat al centre i la possibilitat de reutilitzar els llibres de text dels alumnes.

Després de veure que el centre malbarata grans quantitats de paper, que existeixen problemes de netedat i de bona imatge i que el paper no es recull de manera correcta per al seu reciclatge, es decideix establir un seguit d'actuacions.

La quantitat de paper es magnifica quan tenim en compte el material necessari per la quantitat de llibres de text que anual es canvien.

Com es fa?

Davant la poca motivació que desperta el tema de l'ús del paper entre els alumnes, es considera convenient iniciar el tema a través d'una metodologia engrescadora. Per això es proposa una campanya publicitària tant a la classe com als passadissos. Evidentment, cal aprofitar els recursos del centre per fer-ne difusió, per tant, s'utilitza la revista del centre perquè la comunitat educativa n'estigui assabentada.

La campanya busca dues finalitats ben diferents:

- a) Potenciar l'estalvi de paper i la correcta utilització de les papereres de paper
- b) Fomentar la reutilització de llibres entre l'alumnat

Per portar a terme la primera part cal informar els alumnes i adequar les infraestructures necessàries, en aquest cas, discutir on cal col·locar els contenidors de paper, qui en farà el buidatge i la recollida i el possible control. Si es desitja, es pot fer una quantificació del paper recollit en cada una de les papereres.

Per fomentar la reutilització de llibres de text cal un treball força intens. Des de fa molt temps, s'ha associat la reutilització de llibres a una tradició familiar o a una falta de recursos econòmics. Canviar aquesta idea i donar-li el valor ecològic és una de les tasques més difícils. Les feines més operatives de recollida de llibres de text per a la seva reutilització queda a càrrec dels delegats verds i dels alumnes del COEA (Comitè Organitzador d'Esdeveniments Alternatius). Aquests alumnes passen per les aules, recullen els llibres que els estudiants volen deixar en el fons comú de l'escola, els esmenen i adequen (esborrant els llapis i si cal tornant a folrar-los) i els redistribueixen als alumnes amb dificultats econòmiques.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

És necessari disposar de tot el material necessari (contenidors) per assegurar una correcta implantació de la recollida selectiva. És molt important planificar la ubicació correcta dels contenidors.

La recollida selectiva s'ha de fer tant a les aules i passadissos com als espais d'ús exclusiu per als mestres (sala de professors)

És bo que el professorat insisteixi en la tasca de conservació dels llibres per part dels alumnes. Per tant, ha de fomentar mètodes d'estudi i aprenentatge que no suposin acolorir els llibres.

Per anar més enllà (suggeriments)

Es poden acordar normatives al centre per fomentar l'estalvi de paper:

- impressió dels treballs i els exàmens a doble cara.
- presentació dels treballs de recerca en una sola còpia de paper (abans se'n feien tres)
- comunicacions al professorat per Internet
- analitzar un dia al trimestre (sense previ avis) el contingut de les papereres de paper de cada classe, sala de professorat... Revisar i analitzar el seu contingut. Presentar a tota la comunitat educativa els resultats obtinguts.

Recursos i referències addicionals

www.gencat.net/educacio/beques/beq11.htm

Mestres/professors dinamitzadors: Xavier Botifoll tifoll@menta.net

Mª Lluïsa González jvv-batint@terra.es, COEA (Comitè Organitzador d'Esdeveniments Alternatius) coea-jvv@hotmail.com, comitè ambiental

Campanya de recollida selectiva al pati

IES S. Sobrequés
(Girona)

Nivell educatiu ESO	Conceptes claus Campanya Cartells DVD Residus Pati
Temps aproximat 6 hores: (1 hora planificació, 1 hora buscar material per fer els eslògans i imatges, 1 hora disseny actuacions, 3 hores execució de les propostes)	Àmbit d'acció
Material necessari Ordinadors, càmera fotogràfica, dvd	Context educatiu Clima en el centre

Per què es fa?

El centre decideix instal·lar unes papereres noves al pati i és un bon moment per animar els alumnes a millorar la seva utilització

Com es fa?

Es planteja al grup d'alumnes de 4t d'ESO la necessitat de fer una campanya informativa adreçada a tots els alumnes de l'institut per tal d'animar-los a millorar la recollida selectiva al pati.

A partir dels suggeriments dels alumnes es fan 4 grups. Cada grup es fa responsable d'una acció :

- Grup1: Llegir un comunicat o un anunci de bones pràctiques ambientals per la ràdio de l'IES
- Grup2: Fer cartells per col·locar damunt les papereres amb fotografies fetes pels mateixos alumnes referents als diferents residus
- Grup3: Escriure una mena de poema
- Grup4: Realitzar un DVD amb fotografies, música i textos creats per ells mateixos que s'instal·la a l'entrada de l'IES que condueix al pati

Per anar més enllà (suggeriments)

Es pot organitzar un concurs de propostes de DVD amb fotografies, música i textos. Exemple: anuncis de campanya publicitària sobre accions a realitzar en el centre que promoguin la participació de tots els agents educatius

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

Una bona part de la feina es realitza a l'aula de informàtica
És important disposar de la col·laboració d'un professor expert en tècniques audiovisuals que utilitzi aquest treball dins de la seva àrea
La realització d'aquesta campanya s'hauria de fer en el primer o en el segon trimestre per tal de poder utilitzar tota la feina realitzada. En aquest cas es va fer al llarg d'una setmana del tercer trimestre.

Recursos i referències addicionals:

<http://www.arc-cat.net>

<http://www.ecoembes.com>

<http://www.ecovidrio.es>

Mestres/professors dinamitzadors: Maria Garrigolas i Àngel Bauxell del
Comitè ambiental IES S. Sobrequés

contacte (adreça electrònica): ss_escolesverdes@yahoo.es

Nivell educatiu

Educació infantil i primària

Temps aproximat

Una setmana per classe al llarg del 2n i 3r trimestre del curs escolar

Material necessari

- Un llapis fet amb cartró d'una alçada aproximada de metre i mig.
- Materials que aporten nens i nenes

Conceptes claus

Difusió de la informació ambiental
Comunicació entre aules
Intercanvi
Cartellera verda

Àmbit d'acció

Context educatiu. Clima escolar
Comunicació i difusió

Per què es fa?

El nostre centre forma part del programa Escoles Verdes des del curs 2001-2002. Aquest fet comporta que, com a escola, ens hem compromès a treballar activitats i projectes relacionats amb l'educació ambiental i el desenvolupament sostenible. Aquesta realitat, a la pràctica, pot quedar desdibuixada si no es busquen mecanismes de comunicació entre tots els agents educatius (alumnes i professorat que no hi participen de manera habitual).

La cartellera verda o el plafó estàtic que hi ha a molts centre educatius està ple de notícies i informacions amb la finalitat de facilitar la seva comunicació a tot el centre. El seu manteniment era difícil de gestionar i sovint la seva utilització, com a mínim en el nostre centre, era escassa.

Davant aquesta qüestió l'escola es proposa la utilització d'una cartellera mòbil que s'apropa als alumnes i que implica tot el professorat del centre. Són els mateixos alumnes que, amb l'ajut del seu tutor, trien el contingut. Això permet treballar a l'aula temes de medi ambient que el grup classe considera interessants, permet difondre el treball de cada aula a la resta d'escola i fomentar la participació de tota l'escola en una actuació conjunta. Es considera un bon sistema que a més, permet estar al dia dels diferents temes relacionats amb el medi ambient.

Com es fa?

Tenim un llapis hexagonal de 2m d'alçada que va itinerant entre les aules (l'estructura d'aquest llapis es va trobar un dia, com a material de rebuig, en un contenidor proper a l'escola i s'ha recuperat i reconstruït, per poder ser utilitzat per realitzar aquesta activitat). La imatge de llapis, a més, coincideix amb el que és l'escut de l'escola.

El llapis arriba a una aula i s'hi passa una setmana. En aquesta setmana els alumnes de la classe i el seu tutor s'encarreguen de buscar informacions relacionades amb el medi ambient i la sostenibilitat que apareixen a diaris, butlletins, Internet... i l'enganxen a una de les sis cares del llapis que fa la funció de cartellera verda.

Al cap d'una setmana els alumnes porten el llapis amb les informacions recollides a una altra classe. Són els mateixos alumnes que, en el moment de deixar el llapis a una altra aula, expliquen les informacions recollides i com les han treballat. El procés segueix de la mateixa manera passant per totes les aules.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

És molt important que els alumnes participin al màxim. La seva participació és important tant en el que és el procés de recollida de material sobre medi ambient que pugui ser interessant per aportar a l'aula, com en la fase en que s'explica a la resta de companys d'un altre curs.

La participació dels alumnes depèn en gran mesura de la implicació activa del mestre tutor responsable en cada cas, objectiu que pretén assolir també aquesta activitat.

Per anar més enllà (suggeriments)

Es podria disposar d'una graella on es recollís els principals temes que s'han enganxat en el llapis al llarg de tot el curs, saber què és el més rellevant per als alumnes de parvulari o per exemple per als de cycle superior.

Seleccionar, de les informacions recollides, aquelles que tinguin relació amb l'entorn més proper (barri, ciutat...). Aquesta informació pot configurar un banc d'informació, al servei de tota la comunitat educativa, per quan sigui necessari treballar aspectes relacionats amb les principals problemàtiques ambientals del barri, municipi i comarca.

Recursos i referències addicionals

Hàbitat: Guia d'activitats per a l'educació ambiental. Teresa Franquesa (dir).
Ajuntament de Barcelona 1998

Mestres/professors dinamitzadors: Eduard Rodriguez i Griselda Gubert
Contacte (adreça electrònic): Griselda555@hotmail.com (falta el del centre)

Nivell Educatiu

CEE Infantil, Primària i Secundària

Temps aproximat

Una tarda setmanal

Material necessari

Ordinadors disposats en xarxa

Conceptes claus

Comunicació per correu
electrònic
Estalvi de paper
Professorat

Àmbit d'acció

Context educatiu
Clima escolar. Comunicació
Gestió de recursos

Per què es fa?

En un primer moment l'enviament de la informació per correu electrònic es va fer per estalviar paper. Però amb el temps s'ha vist que a més, gràcies a aquest sistema, la informació arriba d'una manera més àgil i ràpida a tothom, que rep de primera mà la mateixa informació.

La informació, d'aquesta manera, queda registrada informàticament, fet que fa que sigui fàcilment accessible i es pugui consultar sempre que es cregui convenient.

En el centre hi ha una cinquantena de professors que són els que configuren el grup de distribució de la informació.

Com es fa?

Cada dimarts en el Centre es realitza reunió de coordinació de secció. Els coordinadors traspassen demandes, informacions, propostes relacionades amb la seva secció al director i a el/la cap d'estudis. La direcció també fa traspàs de la informació als coordinadors de les seccions. La/el cap d'estudis redacta l'acta de la reunió juntament amb tota la informació que rep el centre i és d'interès per als equips docents. La informació s'envia per **correu electrònic** als domicilis particulars del personal del centre per facilitar que tothom estigui al dia dels esdeveniments i dels acords presos a l'escola. Naturalment hi ha un importat estalvi de paper.

El dimecres cada secció realitza la seva reunió de coordinació en la qual es discuteixen els temes que han sortit a la reunió general de coordinadors de dimarts.

Per altra banda, els ordinadors del centre estan connectats en xarxa. Tota informació que és important pel personal es penja en un lloc concret (només per a consulta interna) perquè estigui a l'abast de tothom. És una manera d'estalviar paper. Es penja, per exemple: el pla anual, els horaris, la proposta de programació, el PEC, el RRI, els informes dels alumnes, les convocatòries de reunions, etc.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

És molt important disposar d'un/a coordinador/a d'informàtica que tingui sempre en perfectes condicions el material informàtic del centre.

El/la cap d'estudi ha de tenir el temps necessari per fer un buidatge de tota la informació que arriba al centre i destriar aquella informació important d'aquella irrellevant per escriure-la sistemàticament de forma ordenada.

Per anar més enllà (suggeriments)

Ens plantegem a curt termini, ampliar el sistema per comunicar-nos amb les famílies dels alumnes i el personal no docent del centre.

Recursos i referències addicionals

www.xtec.es/~jvivanco/taxon.htm

Mestres/professors dinamitzadors: Mª Àngels Verdaguer
contacte (adreça electrònica): mverdag4@xtec.cat

Nivell educatiu

Professorat

Temps aproximat

És necessària una hora setmanal o quinzenal per tal de gestionar tot el material i poder-lo catalogar correctament

Material necessari

Un espai destinat, dins la sala de professors, a l'ecoteca

Un ordinador per tal de poder completar la base de dades

Conceptes claus

Recursos educatius

Formació

Material didàctic

Sostenibilitat

Àmbit d'acció

Context educatiu

Clima escolar

Per què es fa?

Els centres educatius som receptors de gran quantitat de material didàctic que arriba directament a la direcció del centre o bé a un dels departaments (en el cas de secundària). El volum de material que pot rebre un centre d'administracions, empreses, associacions, és encara molt superior si l'escola forma part d'un projecte determinat.

El nostre centre va incorporar-se als Projectes d'Innovació Educativa de Medi Ambient del Departament d'Educació. La formació i el material didàctic que es posa a disposició del centre és rebut pels mestres dinamitzadors que assisteixen als diferents seminaris de formació. Compartir el material i la formació amb els companys de treball de l'escola és una peça bàsica si considerem que tots els professionals que hi treballem participem d'un projecte comú. Cal conèixer quin és el material que disposem per poder adequar-ho segons els interessos i necessitats de cada cicle, de cada aula, de cada mestre.

Com es fa?

L'ecoteca és un espai reservat de la biblioteca de la sala de mestres. L'objectiu és poder catalogar i arxivar de manera sistemàtica tot el material relacionat amb l'educació ambiental i l'educació per al desenvolupament sostenible que arriba al centre. Un material que ha de ser conegut i ha d'estar a l'abast de tothom.

Després de discutir on calia ubicar aquest fons de material, s'ha considerat que la sala de mestres és el millor lloc perquè és fàcilment accessible i perquè les novetats són presents cada dia. El fet de tenir-ho tant a l'abast fa que el professorat hi pugui donar un cop d'ull tot i que no busqui res en concret.

Quan un material relacionat amb aquesta temàtica arriba, el que es fa és introduir-lo a la base de dades (creada per a aquest espai) i col·locar-lo al seu lloc adequat.

El material prové bàsicament del PIE del DE, del DMAH, del Consell Comarcal, del centre UNESCO ...

Difusió del projecte Cartelleres

CEIP Migdia
(Girona)

Nivell educatiu

Tots els alumnes i la comunitat educativa

Temps aproximat

Material necessari

Protocol de reunions
Revista escolar
Cartelleres verdes

Conceptes claus

Comunicació i difusió
Implicació
Participació

Àmbit d'acció

Context educatiu
Clima escolar

Per què es fa?

Qualsevol projecte de millora i/o de canvi a l'escola necessita de la implicació i participació de tota la comunitat educativa. Sovint a les escoles treballem en projectes molt interessants a l'aula o al centre però ens és difícil comunicar, explicar, implicar i difondre el nostre treball a tots els alumnes, a tots els professors, a totes les famílies i a tot el personal que treballa al centre.

Participar en un projecte de centre com és el programa Escoles Verdes ens ha despertat la necessitat d'establir mecanismes de comunicació entre tots els agents de la comunitat educativa, per tal de poder-los informar i fer participants de les diferents actuacions que es desenvolupen al centre.

Com es fa?

A la nostra escola els pares novells comencen a sentir a parlar del projectes escoles verdes i sostenibles des la primer **reunió d'inici de curs**, on se'ls informa de la nostra dinàmica pel que fa a l'ús del paper, al reciclatge, a la reutilització de llibres i a les campanyes ...

En la còpia del **Projecte Educatiu del Centre (PEC)** que es fa arribar a totes les famílies noves que s'incorporen al centre, hi ha un esment especial d'aquest tema.

Dins el centre i de manera ben visible hi ha col·locades, en llocs estratègics, diferents **cartelleres** que mostren el que s'està fent a l'escola. Estan col·locades en els passadissos de l'entrada, i així, es fan accessibles a tota la gent que entra a l'escola (pares i mares sobretot). Les cartelleres estan dividides en dos apartats:

- a) temes del medi ambient
- b) temes socials: cooperació, solidaritat ...

Les cartelleres ambientals són responsabilitat dels alumnes. Ells porten les fotos i elaboren diferents cartells. Es complementa el material amb lemes de diferents campanyes que es van realitzant al llarg del curs.

És una bona eina per treballar de manera interdisciplinària, ja que la cartellera es complementa des de diferents àrees del currículum.

Algunes de les cartelleres, situades als replans de l'escala, serveixen per exposar el treball dels alumnes i provocar un intercanvi entre aules, ja que estan situades a un lloc de pas obligat per a tots els alumnes.

La revista escolar també té un paper important en la difusió. Es dedica una pàgina en tots els números de la revista (dos exemplars per curs escolar) que parla específicament dels temes que s'han tractat a la cartellera.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

Cal col·locar la cartellera a un lloc visible i actualitzar-la sovint per evitar acumular informació no consultada.

A l'inici de curs les premisses als pares han de ser molt clares i és aconsellable recordar-les en les reunions posteriors o bé en qualsevol circular. En alguns centres fins i tot s'ha definit un icona "ambiental" que apareix en les circulars amb algun consell útil per a les famílies (d'ús obligat – per exemple, no portar paper d'alumini a les sortides; o d'ús optatiu – per exemple, recomanar l'ús de la bicicleta o el transport públic per arribar a l'escola.).

Per anar més enllà (suggeriments)

De la mateixa manera que s'informa les famílies quan arriben al centre és molt interessant establir un pla d'acollida (tant per a l'alumnat com per al professorat) que comuniqui les directrius de l'escola i en aquest cas que vol dir ser escola verda i el pla anual d'actuacions del centre corresponent.

Per fomentar l'ús de la cartellera i la seva lectura per part dels alumnes, cal buscar estratègies divertides i dinàmiques. Un exemple podria ser "La pregunta ecològica". Aquesta dinàmica proposa que setmanalment o mensualment aparegui a la cartellera una pregunta divertida relacionada amb aspectes ambientals i de la sostenibilitat. Es pot respondre individualment o bé per aules i dipositar les respostes en una bústia. La recompensa per al guanyador pot ser variada (un descompte per llibres, un comentari positiu a l'agenda, un petit diploma, un reconeixement a un mural resum situat a la cartellera ...).

Mestres/professors dinamitzadors: Carme Ramió i Josep Roura
contacte (adreça electrònica): ceipmigida@xtec.cat

Decàleg dels bons hàbits ambientals

IES S.Sobrequés
(Girona)

Nivell educatiu ESO	Conceptes claus Comitè ambiental Enquesta Hàbits Decàleg
Temps aproximat 6 hores: (1 hora, passar enquesta; 1 hora, fer el buidatge; 3 hores, per fer gràfics 1 hora, per a reflexió final)	Àmbit d'acció Context curricular Gestió de centre
Material necessari Enquesta prèvia	

Per què es fa?

L'institut es planteja la necessitat de reflexionar sobre els hàbits i les pràctiques ambientals que els alumnes realitzen a casa, al centre i a la ciutat. Per això es considera que una de les estratègies que permet aquesta reflexió és l'elaboració i revisió anual d'un decàleg de bones pràctiques ambientals que formi part de la vida del centre.

Com es fa?

Els alumnes del comitè ambiental elaboren una enquesta que reflecteix els quatre punts sobre els quals es vol demanar l'opinió: hàbits, consum i reciclatge, contaminació, estalvi d'aigua i d'energia.

Cada punt està format per cinc preguntes amb tres possibles respostes. Us presentem, com a exemple una pregunta de cada apartat que s'ha realitzat aquest curs:

Hàbits:

- Què fas quan veus algú que llença un paper a terra?
 - a) M'és indiferent, no en faig cas, no em preocupa, jo també ho faig
 - b) Em molesta i, si puc, li faig saber que ha actual malament
 - c) Em molesta i, per tant, el recullo

Consum i reciclatge:

- Del material escolar que diàriament utilitzes:
 - a) Compro només el que em fa falta i utilitzo el que realment necessito
 - b) Una bona part d'ell seria prescindible, i alguns estris fins i tot són inútils
 - c) M'agrada molt el material escolar, tinc de tot i, si puc, més i millor que el dels meus companys o companyes

Estalvi d'aigua i energia:

- Quan amb la calefacció posada tinc molta calor dins l'aula
 - a) Penso que es malgasta energia inútilment
 - b) Simplement, obro la finestra
 - c) Ho faig saber al professorat perquè solucioni el problema

Contaminació:

- Si a l'institut es fes una campanya informativa relacionada amb la contaminació i els seus efectes, tu hi participaries?
 - a) No ho faria, hi ha altres campanyes més necessàries i urgents
 - b) Sí, hi participaria activament ja que crec que rebre informació sobre aquest tema és molt important
 - c) No crec que s'hagi de parlar tant d'aquests temes, no som nosaltres els culpables de la contaminació. Que en parlin i que s'informin els que realment contaminen

L'enquesta es passa a tots els alumnes del centre, al professorat i al personal no docent. Es fa una presentació pública dels resultats obtinguts amb la realització de gràfics elaborats amb les dades recollides i els alumnes seleccionen un o dos punts del decàleg que requeriran l'adquisició d'uns determinats compromisos.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

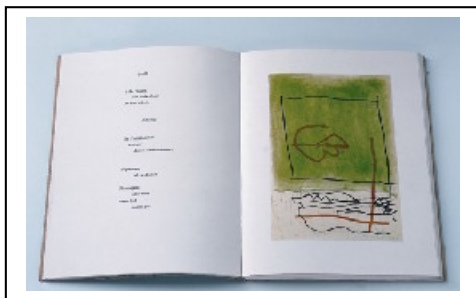
L'enquesta inicial es pot elaborar per part d'un determinat grup d'alumnes o per part de l'equip de professors implicats en l'actuació.

És important passar-la al màxim nombre d'agents implicats (alumnes, professorat, personal no docent, famílies), però com a mínim és indispensable passar-la cada any en el primer curs de l'ESO quan els alumnes arriben a l'institut i s'ha de presentar el centre com un espai educatiu compromès amb la sostenibilitat. És una manera de donar a conèixer el decàleg que el centre ja té instaurat des de la seva primera redacció i els compromisos que aquesta actuació comporta

Per anar més enllà (suggeriments)

Cada any es pot revisar el decàleg. Aquesta revisió pot fer-se en cursos posteriors. És important establir com es porta aquesta revisió (grup d'alumnes i curs que ho ha de fer, decidir la utilització d'una altra enquesta o modificar-la, dissenyar la campanya per difondre els resultats i presentar els resultats obtinguts dels compromisos presos) . Tant important com aquesta primera recollida d'informació que sorgeix a partir de l'enquesta és pensar com s'avaluaran els resultats obtinguts de les accions que l'institut s'ha compromès a realitzar en un curs (segons els resultats obtinguts a l'enquesta) i poder explicar els seus resultats a tota la comunitat educativa.

Si l'enquesta es passa cada any a tots als alumnes i no sols als de primer curs, la revisió anual del decàleg es fa de manera sistemàtica.

Recursos i referències addicionals

Conèixer l'estat del món. Materials didàctics sobre l'Informe del Worldwatch Institute sobre el progrés cap a una societat sostenible Centre Unesco de Catalunya. 2000
Descobrir l'estat del món. Materials didàctics sobre el progrés cap a una societat sostenible. Centre Unesco de Catalunya 2003

Mestres/professors dinamitzadors: Carme Escatllar
contacte (adreça electrònica): ss_escolesverdes@yahoo.es

Nivell educatiu

Educació infantil i primària

Temps aproximat

1 dia de fira més el temps que faci falta per preparar-la

Material necessari

Variable, en funció de com es faci la fira

Conceptes claus

Solidaritat

Participació

Diversitat

Drets humans

Àmbit d'acció

Context curricular

Àrea de ciències socials

Per què es fa?

És una activitat iniciada en el curs 2001/02 arran de la proposta d'una mestra de l'escola, que va conèixer una campanya que en aquell moment una ONG estava duent a terme: "Una escuela, una pizarra" per a Chiapas (Mèxic).

La Fira Solidària es considera una bona activitat per donar a conèixer als alumnes realitats socials, econòmiques i culturals molt allunyades de la nostra. A partir d'aquest fet, es pretén que reflexionin sobre el dret que tothom té a tenir una vida digna, sobre la tasca dels qui treballen per aconseguir un món millor i sobre com podem ajudar cadascú de nosaltres.

Per a nosaltres aquesta fira forma part també d'una bona pràctica ambiental en el centre i evidentment del que entenem per una educació que afronti els reptes del desenvolupament sostenible. Treballem des d'una perspectiva en què les problemàtiques ambientals són també culturals, socials, econòmiques...

Com es fa?

La Fira de la Solidaritat es fa un dia a la tarda, abans de les vacances de Nadal, al menjador de l'escola.

En el primer trimestre cada curs escolar decideix com li agradaria que es desenvolupés la Fira (tasques dels mestres i dels alumnes, participació de l'AMPA i de les famílies...) i a quina agrupació o entitat sense ànim de lucre es destinaran els diners obtinguts.

Es fa venir a l'escola, si és possible, algun voluntari que expliqui a mestres i alumnes les seves vivències, experiències, informacions... A les aules es fa un treball posterior sobre el tema.

Alguns anys, els alumnes barrejats per edats i distribuïts per tallers, realitzen treballs manuals que serveixen per vendre a la Fira (postals, garlandes, espalmatòries, diversos ornaments nadalencs, marcs de fotos...). Es fan cartells sobre l'esdeveniment, nota informativa als pares, s'exposen plafons explicatius, rètols amb el nom dels productes, preus... i finalment es munten les parades.

Altres anys, els alumnes preparen a les aules menges diverses, dolces i salades. Les famílies també aporten exquisits plats fets a casa. L'AMPA aporta les begudes. Es preparen tiquets per a les consumicions i es munten les taules per al berenar solidari.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

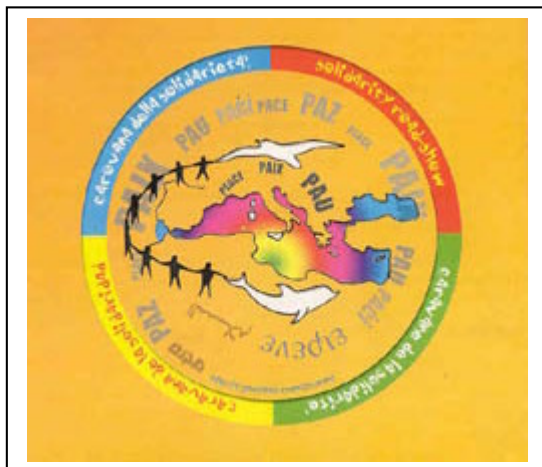
Hem de partir d'una actitud de disponibilitat i col·laboració per part dels principals agents de la comunitat educativa: mestres, alumnes i pares, i d'una actitud d'acollida a tothom qui hi pugui estar interessat i vulgui fer les seves aportacions.

És bo que cada curs es treballi per una realitat i unes necessitats diferents, així anem redescobrint i recordant que n'hi ha moltes i que no poden quedar en l'oblit.

Per anar més enllà (suggeriments)

És una activitat interdisciplinària i transversal, que es pot treballar des de les diferents àrees curriculars: coneixement del medi social i cultural, llengües, educació artística visual i plàstica...

A l'escola es celebra també el DENIP (Dia Escolar de la No-Violència i la Pau) cada 30 de gener i es participa en campanyes de recollida de roba i de menjar.

Recursos i referències addicionals

- SMITH, D.j. Si el món fos un poble: un llibre sobre la gent del món. Editorial Símbol. 2002
- Els drets humans, els refugiats i l'ACNUR. Nivell 1. Unitats didàctiques per als professors (nens/es de 9 a 11 anys). <http://www.eacnur.org>

Mestres/professors dinamitzadors: Anna Rodríguez i Rosa Quintana
contacte (e-mail): b7000925@xtec.cat

Coneguem el riu i la seva història:

IES Vallvera
(Salt)

Nivell educatiu

1r ESO

Temps aproximat

Una sortida de matí

Material necessari

Material de la carpeta del projecte Rius

Conceptes claus

Projecte Rius
Inspecció de Rius
Dia Mundial de l'Aigua
Aigua
Riu Ter
Gent gran
Història del riu

Àmbit d'acció

Context curricular
Context local

Per què es fa?

És una activitat creada per assolir dos objectius: perquè els estudiants aprenguin a valorar la importància dels rius i perquè entrin en contacte amb la gent gran que ha conviscut amb el riu i poder compartir els seus valors.

És una activitat que està relacionada amb el crèdit de síntesi del primer curs i té com a eix temàtic l'aigua i forma part d'un conjunt d'activitats que l'institut realitza al voltant del Dia Mundial de l'Aigua.

Com es fa?

Aprofitant que un grup de gent gran de Salt i el nostre institut formen part del Projecte Rius i que per tant els dos grups realitzem la inspecció de l'estat del Ter (en el municipi de Salt), es programa una sortida conjunta. Es tracta d'un treball de camp que busca la transmissió de valors a partir de l'intercanvi de parers entre els alumnes de primer d'ESO i la gent gran.

Abans de la sortida els alumnes preparen l'activitat a partir d'un muntatge audiovisual, que hem creat en el centre, que explica el treball que s'ha de realitzar.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

La preparació de la sortida (el treball previ a l'aula) és molt important, per tant cal que quedi clar quins són els objectius que es volen assolir.

El fet que la inspecció que es realitzi hagi de ser enviada al Projecte Rius i que les dades que es recullin siguin utilitzades per a altres col·lectius fa que els alumnes hagin de ser conscients del rigor de les dades que s'han de recollir a la sortida i que a més conviuran una estona amb un grup de gent gran que també realitzen aquesta tasca i que a més els poden explicar moltes coses viscudes al voltant del riu.

És un model d'activitat potser difícil de reproduir per altres centres, si no hi ha cap altre tipus d'associació o entitat que faci alguna cosa semblant a la de l'institut, però creiem que és vàlid com a exemple per intentar que un centre educatiu utilitzi i complementi esforços i aprofiti activitats i/o recursos que altres entitats i/o associacions realitzen en el seu municipi.

Per anar més enllà (suggeriments)

Recursos i referències addicionals

- Projecte Rius: <http://www.projecterius.org>

Mestres/professors dinamitzadors: Xavier Sàbat
contacte (adreça electrònica): sabat.xavier@gmail.com

Estalviem energia entre tots (crèdit variable)

I ES-SEP Montilivi
(Girona)

Nivell educatiu 4t ESO	Conceptes claus Canvi d'hàbits Fer publicitat Canviar estructures Actuar Crèdit variable Ecoauditoria
Temps aproximat 30 hores	
Material necessari	
	Àmbit d'acció Context gestió

Per què es fa?

L'equip docent del centre creu que parlar de canvis en el món relacionats amb la sostenibilitat no es pot fer sinó ens plantegem canviar, en tot el que sigui possible, el nostre entorn més immediat, és a dir, l'espai del nostre institut. Per això l'institut potencia totes aquelles iniciatives educatives que treballen en aquesta línia.

Concretament el crèdit variable per als alumnes de 4t sobre l'estalvi energètic sorgeix de la participació dels nostres alumnes en un concurs sobre el recorregut de l'energia que proposa l'ICAE (Institut Català de l'Energia). Aquest concurs serveix de motivació per a la seva implicació.

Com es fa?

En el primer i segon trimestre es fa l'oferta d'aquest crèdit variable als alumnes de 4t d'ESO.

Al principi de cada crèdit s'explica la seva finalitat, el que s'ha fet fins aquest moment i el que es podria fer.

Són els alumnes els que, amb el seu treball, han de definir nous projectes o escollir entre els que ja tenim, fomentant la seva participació i la idea que les coses que proposin poden ser, algunes d'elles, possibles.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

Per anar més enllà (suggeriments)

Recursos i referències addicionals

- El recorregut de l'energia. A Mitjà (dir). Barcelona. Generalitat de Catalunya. Dep. d'Ensenyament. Institut Català de l'Energia. 2001
- ICAEN: <http://www.icaen.net>
- Ecoauditoria de l'energia. T. Franquesa (dir). Ajuntament de Barcelona. 2003

Mestres/professors dinamitzadors: Departament de Tecnologia de l'IES-SEP Montilivi: Josep Barbarà, Jordi Corrales i Josefina March
contacte (adreça electrònica): jmarch@xtec.cat

Nivell educatiu

Educació infantil i primària

Temps aproximat

Sortida matinal. Tres cops a l'any, una cada trimestre.

Material necessari

- Dossiers didàctics elaborats per a cada cicle
- Plànols
- Lupes
- Cistells
- Contes i làmines
- Màquina de fotografar

Conceptes claus

Descoberta i coneixement de l'entorn
Flora i fauna
Bosc i ecosistemes
Respecte i estima
Contes, descripcions, resums
Exposició, presentació, mural
Formes, mesures (opcional)

Àmbit d'acció

Context curricular
Àrea de ciències naturals
Àrea de llengua
Àrea de matemàtiques (opcional)
Àrea de llenguatge plàstic (opcional)

Per què es fa?

La ubicació de la nostra escola, en un entorn privilegiat, ens permet poder observar i conèixer varietat de boscos molt propers al centre.

Per tal de poder aprofitar aquest entorn com a recurs didàctic s'ha vist indispensable pautar-ne i establir-ne la seva utilització. L'objectiu és muntar uns itineraris pels voltants de l'escola que permetin realitzar un treball d'observació directa i un estudi sistematitzat. El material resultant ha de ser adequat al nivell educatiu i per tant gradual, assegurant que els alumnes, al llarg de tota l'etapa escolar, coneguin tot l'entorn de l'escola i del poble: boscos propers, boscos de ribera, entorn urbà, plana..

Per tal de crear una línia d'escola i implicar tot el claustre de professors, aquesta actuació queda reflectida com una activitat del Projecte Curricular de Centre (PCC).

Com es fa?

L'actuació és curricular i global per a tot el centre, per això és indispensable aconseguir l'aprovació i motivació de tot el claustre.

Elaboració del material

Un cop acceptat el repte, cal definir els itineraris, seqüenciar el contingut i elaborar el material. En el nostre cas, tot el claustre va participar en un seminari de formació de 20 hores que ens va permetre, en primer lloc, conèixer l'entorn proper per poder posteriorment veure quins són els continguts a treballar a cada nivell. Al final s'elaboren els dossiers de treball per a cada nivell educatiu (des de P3 fins a 6è)

Realització de la sortida

Cada cicle realitza al llarg del curs la seva proposta:

Educació infantil: El bosc proper. Alzina, pi i roure. Adaptada als diferents nivells.

Educació primària: El bosc de ribera, l'alzinar, els estrats, espècies més comunes de flora i fauna, fenòmens i canvis naturals de l'entorn (els tenim seqüenciats per a cada cicle).

La sortida: itinerari

Abans de la sortida es realitza un treball previ a l'aula per poder identificar les idees prèvies dels alumnes. Aquest treball serveix de motivació per a la sortida.

Cada mestre surt amb el seu grup d'alumnes tres vegades durant el curs i realitza l'itinerari establert. Això permet treballar les diferències del paisatge a cada estació de l'any i poder recollir material diferent en funció del clima i la vegetació de cada moment. El mestre disposa d'un dossier de treball amb totes les activitats que s'han de realitzar. Cal que les revisi i prepari tot el material necessari.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

És una actuació de centre i per tant és bàsic donar a conèixer la seva importància a tot el professorat nou perquè la porti a terme.

A vegades, sobretot amb el professorat nou, és aconsellable fer l'itinerari uns dies abans per tal de preparar bé la sortida.

És molt important motivar l'alumnat per fer la sortida, que ha de ser dinàmica i engrescadora, una manera vivencial de treballar continguts.

És aconsellable reflectir els resultats de la sortida en el racó verd de l'escola. Cada curs fa un petit treball.

Per anar més enllà (suggeriments)

Realització d'un vídeo o fotografies i muntatge sobre les sortides

Fer un treball interdisciplinari:

Àrea de matemàtiques: formes, mesures

Àrea de llengua: contes, descripcions, resums

Àrea de llenguatge plàstic: collage, mural, simetries

Ens agradaria, properament, obrir l'activitat a altres persones i així demanar a algun personatge convidat (persona del poble, mare o pare que conegui l'entorn, alumne d'un altre cicle...) que ens acompanyi durant el recorregut i ens expliqui les seves vivències de l'indret.

Recursos i referències addicionals

TIC : Ed. Infantil EDU365: El món per un forat (estacions,el bosc, el pi, el roure)

Mestres/professors dinamitzadors: Dolors Carandell / Engràcia Bramon
contacte (adreça electrònica): b7003756@xtec.cat

La festa d'Escola Verda. Què hem après?

CEIP Madrenc
(Vilablareix)

Nivell educatiu

Educació infantil i primària

Temps aproximat

Preparació: 5 dies (2 hores cada dia)

Realització: activitat matinal

Material necessari

- Cartolines
- Retoladors i pintures
- Material necessari per a l'exposició del tema

Conceptes claus

Conceptes teòrics (tema treballat)

Expressió oral

Síntesi

Imaginació i originalitat

Àmbit d'acció

Context educatiu. Clima escolar

Intercanvi i participació

Per què es fa?

Celebrar una diada temàtica en un centre és una metodologia usada freqüentment per treballar un tema nuclear. Setmanes, diades o festes verdes, de medi ambient, culturals, per al desenvolupament sostenible o de la diversitat són alguns de les capçaleres que pot tenir aquesta proposta didàctica. A més es solen centrar, cada any, en un tema diferent, com per exemple l'aigua, l'energia, la diversitat cultural...

Normalment els alumnes (per classe, nivell o cicle) treballen diferents aspectes i realitzen activitats diverses. En aquesta experiència el que hem volgut és, no sols la celebració de la festa, sinó l'intercanvi d'aprenentatges i d'informacions que reben els alumnes sobre un mateix tema.

Aprendre i aprendre a explicar-ho és el nostre objectiu. L'actuació fomenta la capacitat d'expressió oral dels alumnes, el seu paper com a agents actius en el projecte i la seva participació, creativitat i motivació.

Com es fa?

El comitè ambiental del centre decideix quina ha de ser la temàtica que es treballa cada any. En aquest curs escolar 2006-07 el tema és el consum d'aigua.

Cada cicle i més concretament cada grup classe treballa uns aspectes concrets del tema i prepara pel dia de la Festa una presentació/exposició, amb tot tipus de material visual i plàstic, del que ha après.

Aquestes presentacions tenen una durada aproximada de 10 minuts i el seu format és molt variat: cartolines amb imatges, mapes conceptuals, representacions teatrals..

Es potencia la manera i els llenguatges expressius que s'utilitzen per a la presentació.

Al final de la festa es fa una activitat conjunta (esmorzar sostenible, cantada...)

Què cal tenir en compte (orientacions metodològiques)

L'exposició ha de ser divertida i engrescadora per tal de captar l'atenció de la resta d'alumnes oients. Per això, el material de suport és indispensable i és un bon moment per a treballar aspectes de creativitat, comunicació i diferents llenguatges expressius. S'ha de donar tanta importància al que és el que s'explica com la manera com es presenta.

Cal tenir present sempre que és una posada en comú dels alumnes, per tant, el paper del mestre serà secundari es donarà protagonisme a les idees i propostes que sorgeixin del treball de grup i actuant com a suport i canalitzador per arribar a una idea consensuada.

Tots els alumnes han de tenir un paper en la presentació i s'hi han de veure reflectits.

Per anar més enllà (suggeriments)

Es pot donar sortida als treballs realitzats, sigui exposant-los o bé fent-ne difusió a través dels sistemes establerts a l'escola: exposicions per a pares, revistes ...

Es pot decidir la presentació a realitzar per la classe a partir de treball en petit grups (segons l'edat dels alumnes i el temps de què es disposi). Cada petit grup fa la seva proposta i al final s'escull la que es consideri millor, que treballaran tots els alumnes.

El professorat pot participar a través de petites representacions divertides que facin més amena i serveixin d'enllaç de presentació de la matinal.

Recursos i referències addicionals

-festes sostenibles:

http://www.bcn.es/agenda21/A21_text/guies/Les_festes.pdf

http://www.santjust.com/residus/accions/arxiu/festes_sostenibles.pdf

Mestres/professors dinamitzadors: Maria Coll i Ingrid de la Barrera
contacte (adreça electrònica): b7004116@xtec.cat

Coneguem i estimem els arbres Gimcana de la Festa de l'Arbre

CEIP Madrenc
(Vilablareix)

Nivell educatiu Educació infantil i primària	Conceptes claus Gimcana Arbres Joc Entorn proper
Temps aproximat Una matinal Segon trimestre	Àmbit d'acció Context curricular Projecte comú de centre
Material necessari Mapa del recorregut Material elaborat pel centre Material per a cada una de les proves	

Per què es fa?

El centre treballa com a projecte d'escola el coneixement dels arbres de l'entorn. A l'inici del curs escolar cada grup classe escull, per assemblea, quin arbre vol treballar. Es realitzen un seguit de treballs curriculars a l'aula (un projecte sobre l'arbre escollit) i sortides a l'entorn relacionades amb el tema.

Per tal de fer possible un fi de projecte agradable i un intercanvi dels aprenentatges es celebra la Festa de l'Arbre. Al matí es produeix un intercanvi d'informacions i a la tarda una activitat lúdica: la gimcana dels arbres. En el marc de la festa es realitza un joc de pistes pel poble, un intercanvi d'experiències i una berenar de fruits secs.

Com es fa?

Per organitzar la gimcana es reuneixen els alumnes per nivells i se'ls explica les normes de funcionament del joc. Els grups aniran acompanyats d'un adult que actuarà només com a control passiu, és a dir, deixant que siguin els mateixos alumnes els que decideixen el camí a seguir i realitzin les proves amb total independència. Evidentment com més petits siguin els alumnes més protagonisme pren el/la mestre/a.

Tots els grups surten de l'escola amb uns consignes clares i amb una estrella de colors (carolina plastificada) per tal de identificar els diferents grups. La localització de les proves depèn de l'edat dels alumnes, ja que les distàncies dels més grans seran major.

La gimcana consta d'un seguit de proves i acaba de nou a l'escola, on el capità de l'equip ha d'entregar les diferents pistes trobades durant el recorregut.

Com exemple, la gimcana de cicle mitjà constava de:

- Control 1. Identificació de fruits
- Control 2. Identificació d'arbres i pantalles naturals
- Control 3. Fauna

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

La Festa de l'Arbre, sobretot la gimcana dels arbres, relaciona un projecte curricular d'escola amb una activitat al poble. És molt important fer-ne difusió en el mateix poble i a les famílies.

Per anar més enllà (suggeriments)

Treballar per grups un arbre en concret. Elaborar un treball d'investigació sobre les característiques pròpies de cada arbre, utilitzant guies, dibuixos i fotografies de cada un. Es poden prendre mesures d'alçada, de perímetre del tronc...

Entre tota l'escola es pot realitzar un petit àlbum amb recull dels arbres més característics del municipi.

Recursos i referències addicionals

- Arbres de paper:
- <http://www.xtec.es/recursos/ciencias/arbres/>

Mestres/professors dinamitzadors: Fina Caselles, Ingrid de la Barrera i Maria Coll

contacte (adreça electrònica): b7004116@xtec.cat / www.xtec.cat/ceip-madrenc

Nivell educatiu Professorat	Conceptes claus Ambientalització curricular
Temps aproximat 2 anys	Àmbit d'acció Context curricular
Material necessari	Projecte comú de centre

Per què es fa?

Després de treballar durant molt temps aspectes ambientals i de sostenibilitat, a vegades un centre s'adona que hi ha aspectes que no es poden deixar de treballar, que cal insistir-hi sempre i que potser no estan del tot ben seqüenciats segons nivells. Quan parlem d'hàbits ens adonem que cal un treball constant que normalment portem sempre a terme, però quan parlem de continguts no ho tenim tan clar i ens en podem adonar que determinats aprenentatges relacionats amb l'aigua o l'energia, per exemple, es repeteixen en més d'un curs escolar (com si fossin nous cada vegada) i que d'altres es suposa que s'han treballat i potser no s'ha fet amb la dedicació que era necessària.

La mobilitat dels mestres, cada any, en els centres, dificulta un treball coordinat entre els diferents cicles. La manca de concreció dels aspectes ambientals que treballem dins de cada nivell ens obliga necessàriament a fer una revisió periòdica del currículum que estem desenvolupant en aquest camp transversal. La nostra finalitat és aconseguir una ambientalització curricular de totes les àrees que sigui coherent al llarg de la vida escolar d'un alumne, que el seu aprenentatge sigui gradual i que s'adeqüi a les noves realitats ambientals.

Com es fa?

Aquesta actuació ha estat realitzada en dues fases (dos cursos escolars)

La primera fase, primer curs, hem intentat fer una diagnosi (buidatge) dels continguts a nivell curricular. Cada mestre selecciona i especifica quins són els continguts curriculars que creu que tenen relació amb temàtiques ambientals en cada una de les àrees.

És important en aquesta primera fase que tots els mestres disposem d'un marc de referència sobre què entenem per temàtiques ambientals per sortir d'un punt comú de referència.

Existeixen diferents metodologies de buidatge. Es pot escollir una temàtica concreta (aigua, energia, equitat ..) i veure en quins cursos i àrees es treballen. Sigui com sigui la metodologia emprada, el resultat d'aquest buidatge és una graella de doble entrada, on de manera molt visual, es poden veure els continguts (conceptuals, procedimentals i actitudinals) que es treballen a cada cicle segons una temàtica específica.

En la segona fase (el segon curs) és quan s'observen els buits que es produeixen en determinats temes i en determinats cicles. És el moment de decidir què és el que s'incorpora en el desenvolupament d'aquest eix transversal i què correspon a cada àrea i a cada nivell.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

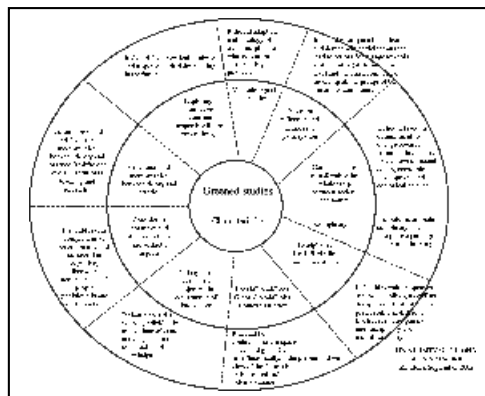
És un treball de centre que necessita la col·laboració de tot el claustre. En la primera fase, serà cada un dels mestres el que complimentarà la graella. Sense la seva col·laboració i implicació aquest treball no té sentit.

És un procés una mica lent i feixuc i s'aconsella disposar d'un assessorament extern per tal de dinamitzar el treball. Alguns centres han aconseguit aquesta formació a través del Pla de formació de zona del Departament d'Educació.

La selecció de les sortides escolars, activitats d'educació ambiental, estades que es programen des de l'escola haurien de seguir els criteris establerts dins de l'ambientalització curricular acordada.

Per anar més enllà (suggeriments)

És oportú, si es vol realitzar aquest treball, disposar d'un temps (al principi de curs o al final) per treballar conjuntament tot el claustre de mestres. Alguns dels centres educatius que ho realitzen valoren molt positivament el fet de reservar un o dos dies de treball de coordinació entre els companys de feina a principis de setembre o de juliol.

Recursos i referències addicionals

- Fundació Llor. Document ambientalització curricular. Novembre 2006
<http://www.fundaciollor.es/pEspecificos/datosUser/docs/verda/ambientllor.pdf>

Mestres/professors dinamitzadors: Carme Rubio i Josep Roura
contacte (adreça electrònica): ceipmigdia@xte.cat

Nivell educatiu

Educació primària

Temps aproximat

Mitja jornada

Material necessari

El trencaclosques gegant

El parxís gegant

El joc dels embolics

Conceptes claus

Les deixalles

Els diferents contenidors

La recollida selectiva

El reciclatge

Àmbit d'acció

Context local

Per què es fa?

Per tal de motivar els alumnes a separar correctament els diferents residus que produeixen i conèixer el món del reciclatge a partir d'una activitat totalment lúdica.

Es pretén oferir un recurs alternatiu i innovador a les escoles de la comarca per dinamitzar jornades, setmanes culturals i diades.

Com es fa?

L'activitat consta de tres recursos lúdics.

S'organitzen grups de cinc a sis alumnes que aniran passant pels diferents jocs:

- a) el trencaclosques gegant
- b) el parxís gegant
- c) el joc dels embolics

L'equip de monitors de la Creu Roja dinamitza l'activitat.

Què cal tenir en compte (orientacions metodològiques)

Per tal de disposar d'aquest recurs s'ha de sol·licitar a l'Àrea de Medi Ambient del Consell Comarcal del Gironès o bé a la Creu Roja Joventut Girona.

Recursos i referències addicionals

- <http://www.girones.org>
- http://mediambient.gencat.net/cat/ciutadans/educacio_ambiental/recursos

Mestres/professors dinamitzadors: Monitors Ambientals de la Creu Roja Joventut Girona
contacte (adreça electrònica): educacio.ambiental@girones.org

Nivell educatiu

Tot els nivells. Tots els alumnes i tot el claustre

Temps aproximat

Segons cada cicle

Material necessari

Dossier de treball, per a cada cicle, elaborat pels mestres de l'escola

Conceptes claus

Art

Ciutat i escola

Patrimoni

Àmbit d'acció

Context local

Per què es fa?

És un projecte proposat pels amics de la UNESCO de Girona, adreçat al món educatiu, en particular, i a la ciutadania en general. Convida a apropar-se al parc escultòric de ciutats i pobles.

L'escola, amb la intenció de donar a conèixer, valorar, respectar, protegir i adquirir uns compromisos envers les escultures del nostre poble, Sarrià de Ter, l'ha integrat com a projecte a treballar de P-3 a sisè de primària. Pensem que "Les coses que es coneixen bé s'estimen i es respecten".

Els principals objectius de l'actuació es podrien resumir en:

- Ser capaços de despertar valors, crear actituds i desenvolupar hàbits que siguin realment eficaços per a la preservació i la defensa d'una part del nostre patrimoni: Les escultures al carrer
- Inventariar el parc escultòric sarrianenc des d'un vessant pedagògic i ciutadà.
- Aprofitar els coneixements que es deriven de l'estudi de les escultures; històrics, geogràfics, històrics, tècnics, ètics i ciutadans...
- Sensibilitzar els nostres alumnes del seu paper protector interpretador i transformador del poble.
- Responsabilitzar-se d'una part del patrimoni públic del poble, prenent uns compromisos.
- Fomentar la participació de tots els alumnes en un mateix projecte, continuant el treball iniciat per altres companys.

Com es fa?

Cada cicle apadrina una de les escultures del poble. L'actuació comprèn un seguit d'actuacions menors, seqüenciades de manera que assegurin un treball profund de l'escultura apadrinada.

En un primer moment, els alumnes més grans fan el traspàs de la informació als companys més petits. Fet això, els alumnes visiten la seva escultura i llavors, l'escultor, al qual fan una entrevista.

La fase següent correspon a la recerca d'informació i estudi de l'escultura i a l'adquisició de compromisos per a la seva conservació.

Fet això, cal comunicar a l'ajuntament l'estat de l'escultura i fer el seguiment dels compromisos adquirits.

En canviar de cicle, s'apadrina una nova escultura, totes elles d'escultors de Sarrià i adequades a l'edat/nivell.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

El projecte es valora molt positivament i cal tenir en compte que:

- Cal animar tota la comunitat educativa a participar-hi. .
- El fet de fer-ho per cicle i tenir-ho pautat facilita la transmissió d'informació als alumnes.
- Fomenta valors de civisme i respecte.
- És un bon projecte per treballar la dinàmica de treball en grup i l'intercanvi d'informació entre els alumnes.
- Es recomana, ja que el projecte ho permet, projectar-ho a gairebé tots els àmbits curriculars.
- Millora la inserció del centre en el seu entorn.

Per anar més enllà (suggeriments)

Ens permet fer un treball d'observació directa, a part de coneixement natural i social (barri, biografia de l'autor, materials de què està feta l'escultura, oficis...)

Treball de llengua: entrevistem l'autor , escriuen els sentiments que senten quan la miren, fan unes fitxes a partir del que han observat, busquen informació, fan una carta a l'alcalde per explicar l'estat de conservació de l'escultura, inventen contes, poemes, històries, rodolins...

Treball de matemàtiques: prendre mides, cadascú al seu nivell, passes, peus, metres..., Estudiar formes, esfèrica, rectangular

Treball de plàstica: dibuix al natural, amb diferents tècniques, modelatge, materials de rebuig

TIC: Fotos des de diferents punts de mira, muntatges d'audiovisuals, tractament d'imatges...

Recursos i referències addicionals

<http://www.de0a18.net/articles/num1pag17/default.asp>

"La ciutat dels infants". Francesco Tonucci. Editorial Barcanova 1997

Mestres/professors dinamitzadors: Dolors Carandell / Engràcia Bramon

contacte (adreça electrònica): ebramon@xtec.cat, mcarand2@xtec.cat,
b7003756@xtec.cat

Nivell educatiu

Primer i Segon cicle d'ESO

Temps aproximat

Tres hores (matinal) per fer la cursa general
Tres hores (matinal) per la cursa a cada centre
per seleccionar els finalistes

Material necessari**Conceptes claus**

Energia solar fotovoltaica
Joc
Concurs
Cursa

Àmbit d'acció

Context local
Àrea de tecnologia

Per què es fa?

Aquest projecte es va iniciar com una iniciativa del departament de tecnologia del centre que va proposar als seus alumnes la preparació d'una cursa de cotxes solars per tal de treballar de manera divertida l'energia solar fotovoltaica.

La bona rebuda que va tenir aquesta iniciativa dins de l'institut ens va animar a plantejar-nos la idea d'obrir la cursa a la participació d'altres centres de la ciutat.

Com es fa?

Es redacten les bases del concurs.

Es fa el cartell i la divulgació.

Es celebren les curses internes a cada institut, per tal de seleccionar els representants de cada centre.

Es busquen les empreses o organismes patrocinadors per als premis.

Es fa la gran cursa amb els dos finalistes de cada institut.

Què cal tenir en compte? (orientacions metodològiques)

Primer, cal començar de forma interna i implicar l'AMPA de cada centre pel tema de premis.

Per anar més enllà (suggeriments)

Recursos i referències addicionals

- JIMENEZ, J.M. Ingenios solares: manual práctico para la construcción de aparatos sencillos relacionados con la energía solar. Pamplona. Editorial Pamiela.1997.

Mestres/professors dinamitzadors: Departament de Tecnologia de l'IES-SEP Montilivi: Josep Barbarà, Jordi Corrales i Josefina March
contacte (adreça electrònica): jmarch@xtec.cat